

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—No. 620.

CHICAGO, ILL., dne 31. julija (July 31) 1919.

LETO—VOL. XIV.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

Sindikalizem in socializem.

V socialistični agitaciji je pogostoma slišati besedo: "Delavna sredstva v roke tistih, ki delajo!" — To je socialistično popolnoma pravilno. Toda če se pravi, da se hiše zidajo iz opeke, ni s tem še nikakor vse povedano o zidanju hiš; in če se govori o delovnih sredstvih v socialistični družbi, je treba tudi nekoliko več natančnosti, kot jo obsegajo navedene besede. Natančnost in določnost je sploh v socialistični teoriji zelo potrebna, a včasih žal vse premalo vpoštevana. Vsaka nepreciznost pa prinaša nevarnost napačne razlage in krivih zaključkov.

To se zgodilo tudi z naukom o posesti delovnih sredstev.

Proti socializmu se postavljajo vsakovrstne ideje, ki nastopajo s socialističnim plaščem, pa so vendar povsem nesocialistične, ali pa karikirajo socializem. Med temi je tudi sindikalizem kot posebna šola, kot baje reformiran ali zboljššan socializem. Tudi njegova maksima je, da naj pridejo delovna sredstva v roke delavcem. Ali njegova metoda je veliko bolj "enostavna" od socialistične. Z uredbo si nič preveč ne beli glave. Za delavce, ki se niso poglobili v socialno vprašanje, je pa prav prikupljiva, ker se jim laska in izgleda kot "čisto proletarska". Če posluša človek sindikalističnega agitatorja, sliši da je industrijalno delavstvo vse, in vsi drugi sloji so le parasiti. Vse pravice gredo zaradi tega le delavcem, in sicer delavcem v najtesnejšem pomenu besede. Tako je, kakor da je vse moderno življenje odvisno le od industrije, in če dobe delavci to v svoje roke, tedaj nastane zanje raj na zemlji, za ostale ljudi jim pa ni treba biti nič mar.

Izvršitev sindikalističnega programa je najenostavnejša stvar na svetu. Delavci se polaste tistega podjetja, v katerem delajo, in tako pridejo delovna sredstva v delavske roke, produkcija se pa poslej vrši brez izkoriščevalcev. Delavci postanejo na ta način tudi lastniki vsega, kar producirajo.

Razume se samo ob sebi, da vodi do tega cilja "direktna akcija". Kaj je treba volitev in takih sitnosti, da spode delavci lastnika in nekoliko superintendentov in mojstrov? Kaj se je treba v ta namen ukvarjati z organizacijo, z izobrazbo in vsakovrstnim sitnim in dolgotrajnim delom? Nič drugega ni treba, kakor da postane-

jo delavci nezadovoljni, da sprejmejo sindikalistično idejo in da se spuntajo.

Sindikalizem spada med "radikalne" teorije. Sami besedi "radikalizem" se pa včasih pripisuje nekakšna čarodejna moč, nekakšen globok, skoraj mističen pomen. Prav zadnje čase je prišla ta beseda zelo v modo. Ali temu, kar postane moda, ni nikdar preveč zaupati; kadar prepiše moda široke klobuke, je to gotovo znamenje, da se bodo kmalu nosili drugačni; kadar pride kakšna umetniška smer v modo, je gotovo izgubila svojo originalnost in bo kmalu pozabljena.

Radikalizem je sam na sebi pusta in prazna beseda, s katero se vsakdo lahko igra po mili volji. Španska inkvizicija je bila radikalna, ko je hotela iztrebiti "krivoverstvo" in se ni ozirala na pomisleke človečnosti, pravičnosti in podobnih "malenkosti". Mučilnica in grmade so bile gotovo radikalna sredstva, pa se jih je radikalno posluževala. V križarskih vojnah, ki so pod pretvezo krščanstva zakrivale rop, je bil radikalizem. Nacionalistični šovinisti, ki bi pohrustali vsakega pripadnika kakšnega drugega naroda in priznavajo le svojemu vse dobre lastnosti, temu pa kar vse brez izjeme, so pravi radikali. Radikalno je bilo sežgati dragoceno knjižnico, češ da je nepotrebna, če obsega to kar koran, in škodljiva, če obsega kaj drugega. Radikalno je postopanje kapitalistov, ki najamejo v slučajne stavke četo profesionalnih stavkokazov in naježeno oborožene tolpe nad delavce. In radikalna je na ameriškem jugu metoda linčanja, ki se tako lepo opisuje z besedami, da jemlje ljudstvo samo pravičnost v svoje roke.

Radikalizem ni nikakršen šibolet, da bi se mu pameten človek moral klanjati. Poznati je treba stvar, preden se more soditi o metodah. In tudi tedaj še ni gotovo, da je najradikalnejša metoda vedno najboljša.

Stvar, ki jo zastopa sindikalizem glede na delovna sredstva, ni nič vredna. Nič z ozirom na rešitev socialnega vprašanja; nič za rešitev delavskega vprašanja. Tako, kakor uči sindikalizem, se pač izpremene posestni naslovi, ne pa lastninsko načelo. V kapitalistični družbi se izvrše obširne izpremembe posesti, bivstvo kapitalistične družbe pa ostane nedotaknjeno, četudi se trudijo sindikalistični teoretičarji v potu

svojega obraza, da bi tistim, ki jih hočejo poslušati, dopovedali, kako bo po njihovi revoluciji vse drugače, seveda na imeniten način drugače.

Socializem gre za tem, da se odstrani izkoriščanje iz človeške družbe, oziroma da se natančneje izrazi, da ne bo človek po krivici izkoriščen od človeka. Izkoriščanje narave bo pač v socialistični družbi še intenzivnejše, kakor v sedanji. Socializem želi, da se za vso družbo doseže najvišja možna blaginja. Če je to cilj, je treba poizvedeti, kako ga je mogoče doseči. Vrhutega mora biti cilj sam na sebi utemeljen v razvojnih zakonih, ker je sicer utopičen in bi bilo škoda časa, ki bi se tratil za zidanje gradov v oblakih.

O utemeljitvi socializma govorimo na drugem mestu. Po velikem znanstvenem delu socialističnih mislecev moramo predpostavljati, da je socializem ne le izvedljiv, ampak da gre družabni razvoj sploh v njegovi smeri. Tudi zgodovinski dogodki, ki so se odigrali že izza teh teoretičnih raziskav, potrjujejo to. Vpraša se torej le, kako se cilj, v katerega smemo po pravici verjeti, doseže.

Da more družba na zemlji, kjer ne pada mana iz nebes in se po zimi zmrzava, kjer povzročajo bacili boleznin in ločijo morja kontinente, doseči blaginjo, je potrebno, da eksistira ta družba in da je sposobna za skupen nastop, z drugo besedo, da je ta družba živ organizem. In potem mora biti organizacija družabne blaginje družabna naloga in družabno delo. Ker velja še vedno stara resnica "Prima vivere, deinde philosophari", in ker je za vzdržanje življenja, ki hoče filozofirati, predvsem treba hrane in podobnih čisto materialnih sredstev, ker se morajo nadalje taka sredstva pridobivati z delom, je produkcija teh sredstev prvo vprašanje družbe, ki hoče uživati družabno blagostanje.

Družabna vprašanja more reševati le družba, ne pa delavci kakšne posamezne tovarne. Socialna produkcija je torej postulat, brez katerega ne more biti socializem. Da se more produkcija družabno urediti in voditi, mora pa družba svobodno razpolagati z produkcijskimi sredstvi; ona mora biti njih lastnica, in nihče drugi ne.

Če bi po sindikalističnem načelu plavžarji prevzeli plavže, rudarji rudnike, železničarji železnice i. t. d., bi vsa ta podjetja res prišla iz sedanjih kapitalističnih rok v sedaj delavske. Toda v bivstvu ne bi bilo to nič drugega, kakor da bi namesto trustov ene vrste stopili trusti druge vrste. Nadaljevalo bi se stvarno vse kakor v kapitalistični družbi. Nadaljevala bi se konkurenca, nadaljevalo bi se izkoriščanje, nadaljeval bi se boj — mesto med sedanjimi kapitalisti in delavci, med posameznimi delavskimi skupinami, in med producenti in konsumentmi, kar bi bil v glavnem boj med delavci in delavci. Nikakor ne bi bil to lepši boj; vse bolj verjetno je, da bi bil še nekoliko strupnejši od sedanjega socialnega boja.

Za največje zlo v sedanji družbi, za glavni vir materialne mizerije se po pravici smatra privatna lastnina produktivnih sredstev. Po ideji, da prevzamejo delavci posameznih strok ali posameznih podjetij ta sredstva, se privatna lastnina ne odpravi, temveč le prenese. Vir stare mizerije se torej nikakor ne zamaši. Delavci postanejo podjetniki, in s tem je spojena ne le možnost, temveč največja verjetnost, da postanejo s tem obenem tudi izkoriščevalci. Kako naj bi se sploh verjelo kaj drugega?

V sedanji družbi se bojujejo delavci za zboljšanje svojih razmer in se poslužujejo v tem boju tistih sredstev, ki so jim dosežna. Želja po boljših razmerah je pa neumrjoča. V novi družbi ni misliti, da je ne bi bilo. A če bi bila ta družba tako urejena, kakor si domišljajo sindikalisti, bi si mogel en delavski sloj zboljšati razmere le na račun drugega. V to se ne smejo zanašati nikakršni idealistični elementi, ki bi mogli korigirati elementarne socialne napake. Človeka moramo ne le danes, ampak tudi še jutri smatrati za egoistično bitje, ker je tak po svoji naravi — ne glede na to, da ima tudi druge lastnosti, ki večalimanj blaže njegovo sebičnost. Pri zgradbi nove družbe se mora to na vsak način jemati v poštev, sicer spozna arhitekt nenadoma, da nima tal za svojo stavbo. Treba je takega družabnega reda, da morejo ljudje, kakršni so, ne pa taki, kakršne bi idealisti radi imeli, uživati blagostanje, ki ga je z ozirom na naravne, tehnične in kulturne pripomočke v določeni dobi mogoče doseči. To ne pomeni nič več in nič manj, kakor tak družabni red, ki onemogoči izkoriščanje in zatiranje, ne pa takega, ki bi moral apelirati na takozvane plemenitejšje lastnosti človeka. Prav tako, kakor so taki apeli neizdatni v sedanji družbi, bi bili brezuspešni v vsaki drugi, ki bi bila sestavljena iz ljudi enakih ali podobnih sedanjim. Saj ima tako trkanje na dobra srca tudi sedaj tupatam kaj uspeha; dobre, blagodušne podjetnike je najti. Nekateri kapitalisti imajo navado, da dovolijo delavcem v svojih podjetjih brez stavke in podobnih pritiskov najvišje plače, ki so v dotični stroki veljavne. Ford gre še dalje in daje višje plače, kot so splošno v navadi. Taka dejstva se ne morejo tajiti in bi bilo tudi nespametno, če bi jih kdo poskušal tajiti. Na blagostanje posameznih delavcev — vpliva taka podjetniška obzirnost, naj že izvira iz kakršnih koli motivov; za splošne družabne razmere je povsem irrelevantna. In če bi bili vsi podjetniki na svetu sami Fordi, bi bila družba vendar kapitalistična in se ne bi mogla iznebiti tistih napak, ki so nujne posledice kapitalističnega sistema. Ford plačuje delavce po deset dolarjev na dan, ali njegov dnevni dohodek znaša stotisoč dolarjev; pa se mora reči, da je to v primeri s profiti drugih magnatov naših dni še "skromen" dobiček. Saj so zaradi njegove "skromnosti" tako jezni nanj, da ga je chicaška eminentno kapitalistična "Tribune" imenovala anarhista. Jasno je, da ni

Fordovo dnevno delo, tudi če se presoja skrajno liberalno, vredbo 100.000 dolarjev; če se odbije to, kar bi mogel pravično računati kot svojo plačo, ostaja vendar še ogromna diferenca, odtrgana od vrednosti produktov, ki jih ne izdeluje on, temveč delavstvo. Z drugimi besedami: Tudi pri najboljšem kapitalistu je izkoriščanje. In če bi ga hotel Ford odpraviti v svojih podjetjih — ker dalje ne sega njegova moč — ne bi mogel ostati kapitalist, ker mu ne bi kapital več nosil obresti in bi moral sam kmalu načeti svojo glavnico.

Če bi Ford storil kaj takega, bi izvršil v obsegu svoje oblasti to, kar hočejo sindikalisti. Zadovoljujoč se s plačo za svoje delo, bi brez težave storil še daljni korak, da bi prepustil delavstvu tudi upravo, v kateri bi sam najbrže postal član, ker delavstvo najbrže ne bi pozabilo, da se je v času privatne administracije izkazal kot spreten upravnik in bi njegove sposobnosti tudi v sindikalnem obratu rabili. Koliko naivnosti je treba človeku, če naj veruje, da ne bodo ti delavci-podjetniki več mislili na svoje interese in si ne bodo želeli še več zboljšanja? Na čigav račun pa ga morejo doseči, razun na račun konsumentov? Med temi so že danes delavci, a v boljši družbi je pričakovati, da postane avtomobil še splošnejše prometno sredstvo tudi za delavce. Ne glede na to pa ne gre sindikalizem le za avtomobilskimi tovarnami, temveč za vso produkcijo, tudi za tisto, ki je nujna za najprimitivnejše življenje.

Podjetniki imajo podjetniške interese, brez obzira na to, ali so prišli kot kapitalistični kronprinци na svet, ali pa so bili še včeraj delavci. Sindikalistična razlastitev napravi iz posameznih delavskih skupin posamezne podjetniške skupine. Te morajo hočeš nočeš zasledovati podjetniške interese, pri čemer je povsem nepomembno, če dajo otroku kakšno drugo ime. Ostanajo nam torej nasprotni gospodarski interesi in vsled tega neizogibni gospodarski konflikti, le osebe in skupine, med katerimi se vodijo boji, se zamenjajo. V socialnem oziru ne bi bilo prav nič bivstvenega izpremenjeno; v splošnem bi bila družba prav tam, kjer je sedaj. Žrtve, ki bi eventualno padle za tako revolucijo, bi v resnici padle za prazen nič.

Velika napaka vseh sindikalističnih teorij je pa tudi ta, da ne dajejo nobene podlage za regulacijo produkcije. Po socialističnem načelu mora produkcija služiti potrebni, s čimer se doseže, da ne primanjkuje družbi nič, kar je njej kot celoti in posameznikom kot njenim članom potrebno, a da se prepreči nadprodukcija in prihrani vsako nepotrebno delo. Do tega cilja se ne pride v nobenem sistemu privatnega gospodarstva — in tudi sindikalistično gospodarstvo je, kakor smo videli, privatno — ker nima razpršeno izdelovanje zadostne možnosti, da bi spoznalo faktično potrebo in se ji prilagodilo, pa so

podjetja vedno večalimanj odkazana na spekulacijo in na konkurenco.

V sindikalističnih sistemih bi nove produktivne skupine neizogibno podedovale te boleznii kapitalizma. Iz egoističnih motivov izvirajoči boji se pa ne bi nič ublažili, in naivnost tistih, ki mislijo, da bi čut delavske solidarnosti zadoštoval, da bi se odstranili konflikti, je le huda bolezen. Tudi v sedanji družbi prihajajo včasii delavski interesi v konflikt z delavskimi interesi. Na to se ne sme gledati s pobarvanimi naočniki. Tudi v takih konfliktih je egoizem velik faktor, in pogostoma, zelo pogostoma tisti faktor, ki ostaja najtrmoglavnejši. V bivši Avstriji je hotela neka socialistična, torej delavska tiskarna vpeljati stavne stroje, da bi mogla obstati poleg kapitalističnikih tiskarn. Interesi stranke so bili pač splošnejši, kakor interesi prizadeti stavcev. Socialistični listi, ki so se tam tiskali, so služili tisočerm proletaarcem, in če bi bila tiskarna propadla, bi bili vsi skupaj ostali brez časopisja; s tem bi bila spojena še škoda, da bi propaganda silno trpela. Razume se, da je bila ta propaganda tudi za interese dotičnih stavcev važna, ker se njih faktični interesi ne morejo ločiti od splošnih delavskih interesov. Vse to pa ni naredilo na malo skupino nobenega vtiska in tiskarska organizacija je grozila s stavko v socialistični tiskarni, če se vpeljejo stroji, dasi razume dandanes vsak otrok, da se zaletava v zid, kdor se upira tehničnemu napredku. — V Ameriki se je več kot enkrat zgodilo, da je šla v enem podjetju ena stroka v stavko, druga je pa v istem podjetju mirno dalje delala, kakor da ni nič, in niti na misel ni prišlo tem ljudem, da je tako postopanje z delavskega stališča izdajalsko.

Taka dejstva se ne odpravijo s skomizgavanjem ali z ljubeznivimi traktati o proletarski dobroti, ki baje še spi, pa se bo nenadoma zbudila, kadar se zgodi sindikalističen ali podoben čudež. Fakta so fakta in kdor hoče imeti kaj opraviti z družabnimi problemi, jih mora vpoštevati. Ne gre torej za to, si idealiziramo ljudi — bodisi sploh ali pa kakšne posamezne skupine med njimi, pa se vdamo sladki nadi, da bodo živeli kakor svetopisemska bitja v paradižu, medtem ko jih bodo razmere vabile, da se gledajo kakor psi in mačke naših dni, temveč je treba vprašati, če je mogoče ustvariti razmere, v katerih odpade tak boj zaradi in vsled razmer samih. In če je to mogoče, tedaj je treba delo posvetiti uresničenju takih razmer, pa pustiti vse puste spekulacije na stran.

Socializem kaže pot do takih razmer, sindikalizem pa sanjari — kljub svojemu navideznemu radikalizmu in direktnim akcijam in zračnemu inženirstvu.

V stari švicarski republiki se zbira sedaj največ monarhov. Švica je najbolj zadovoljna s tem, da so to le bivši monarhi.

Levo krilo in I. W. W.

S svojo agitacijo je "Levo krilo" povzročilo gibanje v socialističnih in drugih revolucionarnih krogih, ki razkriva marsikaj glede na načela in ideologijo raznih frakcij, kar sicer ne stopa tako jasno v ospredje. V tem oziru bi se levemu krilu lahko pripisala neka zasluga, katere sicer ni nameravalo: Bistrijo se razni pojmi — in to je vedno dobro.

Takozvana akcija mase je jedro filozofije, po kateri se ravna "Levo krilo". To idejo je hotelo sugerirati tudi organizacijam I. W. W., pa pričakuje, da jo sprejme za svojo, češ. Akcija mas se pričinja v delavnici; priti pa mora na ulico, kjer pride v roke generalov levega krila, medtem ko je v delavnici lahko v rokah I. W. W. — Na vsak način pa bi moral biti med obema organizacijama sporazum, ker more "akcija mase" zaradi svojega dvojnega značaja le tedaj izdatno funkcionirati, če nastopata obe omejnjeni organizaciji kooperativno.

Marsikdo, ki ne pozna programa in metod I. W. W. natančneje, si je mislil, da sprejme ta organizacija z veseljem ponudbo in ultraradikalce, ki so jo podali. Saj bi I. W. W. s tem dobila tisto "dinamično silo", o kateri govori levo krilo in ki je potrebna za socialno revolucijo.

Zgodilo se je drugače. Levo krilo je pač začelo koketirati z organizacijo I. W. W., toda ta mu je ne pričakovano obrnila hrbet, češ da akcija mas, kakršno zagovarja iz Socijalistične stranke odslovljeno levo krilo, ni tiste vrste akcija mase, na kakršno misli I. W. W. — Tako je dobilo levo krilo v svoji težki uri namesto gostoljubnega pristrešja mrzel curek vode, in še povrh naravnost na vrat. Sedaj se otresa kakor mlada mačka, ki je hodila po prestrskali, pa ji je spodrsnilo in je padla v vodo.

Da bo čitateljem razumljivo, kako je levo krilo smatralo organizacijo I. W. W. za svojega Adama, kateremu bi bilo treba le vdihniti dušo levega krila — kakor bo prav to levo krilo poskušalo vdihniti svojo dušo Socialistični stranki na konvenciji dne 30. avgusta — moramo najprej videti, kaj pravijo o akciji mase in o industrijalni organizaciji voditelji tega levega krila. Šele če spoznamo namen, nam je namreč mogoče prav razumeti razočaranje, ki jih je doletelo, kô jim je I. W. W. namignila, da ne mara imeti opravka z njim.

S. J. Rutgers, eden intelektualnih voditeljev levega krila in specialist za špekulacijo o "masni akciji", piše med drugim sledeče:

"Ne smemo namreč izpustiti izpred oči dejstva, da privedejo javne demonstracije vse dobro informirane industrijalne delavce do tega, da gredo roko v roki s štrajki in da so v gotovih ozirih pripravljene vsak čas na izvršitev glavne dolžnosti revolucionarne socialistične stranke.

Dobra stran demonstracij obstaja namreč v tem, da spravljajo na površje skupno zadevo, s čimer se združujejo sile za eno in isto akcijo, v kateri bi poleg industrijalnih štrajkov prišlo lahko tudi do drugega gibanja mase; vse to pa bi potegnilo v boj vso ka-

pitalistično državo, ki bi se mogla iz tega povleči k še večjim pritiskom, ali pa s popuščanjem. V prvem in drugem slučaju se odpirajo ljudstvu oči.

Akcija mase ne more biti nikdar nasprotna industrijalni akciji, ker je slednja najjača oblika mase; ona je del jedra masne akcije sploh. Ne moremo se zamisliti v uspešnejšo "akcijo mase", kakor je dobro vkoreninjena moč industrijalnega delavstva. Ta moč leži v industrijalnih unijah. Industrijalne unije so danes še slabe, zato pa je treba, da se spoje z "akcijo mas".

Podčrtali smo besede, ki se nanašajo na moč, ležečo v industrijalnih unijah, v katero vlaga "levo krilo" svoje nade.

Sedaj pa pogledjmo, kaj pravi na te sugestije I. W. W., ki je gospodar tiste moči, na katero računa "levo krilo", da mu bo služila pri masni akciji.

V majski in julijski številki mesečnika "One Big Union", glasila I. W. W., se nahajajo članki o "levem krilu" in masni akciji. Iz teh člankov posnemamo sledeče:

"Vzrok, da je socialistična stranka izključila "levokrilaše" leži v strahu strankinega vodstva, da ne pošlje "levo krilo" s svojo "masno akcijo" vseh skupaj v zapor. Nekateri se boje tudi za svoje pozicije.

In sedaj so tukaj ti "masni akcionisti", odrezani od politične "masne akcije". Večina njih soglašajo z industrijalno Unijo, toda do danes še nismo občutili tistega navala za pristop v našo Unijo, kakršnega bi človek ob takem "soglašanju" pričakoval, niti ni nobenega znamenja, da namerava "levo krilo" vstopiti v I. W. W. Kakor izgleda, sprejema "levo krilo" soglašanje z I. W. W. le kot nekaj privešek v svoj politični program, da bi pri industrijalnem delavstvu vleklo. Ker I. W. W. tega soglašanja ne uvaža in ne priznava, je "levo krilo" skoraj razočarano. "Levo krilo" misli, da so njegove ideje nam sorodne ali bližnje, in vsled tega kompromisne. Ideja mešetarenja in kompromisa je takorekoč vtelesena v vsakem političnem gibanju.

To pričakovanje "levih" kaže le, kako malo razumejo gibanje I. W. W.

Že od leta 1908, to je 11 let, je bila I. W. W. nepolitična organizacija. Pravzaprav se organizacija ne peča s tem vprašanjem. Člani lahko glasujejo, za katero stranko hočejo. Toda program I. W. W. je tak, da za politično akcijo v njem ni prostora, in član, ki dobro razume filozofijo I. W. W., ni političen delavec.

Naš namen je ustvariti družbo z organiziranjem takih sredstev, da nam bo mogoče prevzeti v svoj režim produkcijo in distribucijo ter na ta način odpraviti privatno lastništvo. Država ni glavna reč. Zato smo opustili vsako drugo zadevo in osredotočili svojo akcijo na to delo. V naših vrstah ni glede teh načel pravzaprav nobenih taktičnih nesoglasij. Za politiko se ne zanimamo, in nismo v tem podjetju. Mi ostanemo tudi za naprej nepolitični.

"Levokrilaši" prosijo za kompromis na podlagi njihovega mešanega programa politične in industrijalne "masne akcije". Edina masna akcija, ki je za-

stopa I. W. W., je industrijalno organizirana masna akcija, kakor je naznačeno v uvodu naše platforme in v naši literaturi. Precejšen del "levega prila" tudi ni sestavljen iz mezdnih delavcev. Drugi delajo v industriji, katerih doslej nismo mogli organizirati. Če žele postati člani, se morajo organizirati v unije, kakor zahteva naš program. Toda v nobenem slučaju ne morejo delati kompromisno z I. W. W. za politično "masno akcijo". Kadar bo delavstvo dovolj organizirano v industriji, pride družabni preobrat. Poizkus, da se vzame produkcija in distribucija s politično masno "akcijo", kakor uči "levo krilo", še predno je delavstvo zrelo zato in preden razvije svojo industrijalno zmožnost, bi pomenil družabno aborcijo, in s tem družabno katastrofo, kajti v tem slučaju bi morali vposeliti neke vrste družabne inkubatorje, kjer bi vzgajali na umeten način prerano rojenega družabnega otroka.

Mi "odimo levo krilo" po njegovih izjavah in spisih. Tako n. pr. piše L. C. Traina v članku "Revolucionarni socializem": "Masna akcija ni toliko oblika akcije, kolikor proces in sinteza akcije..." Masna akcija je akcija čustvovanja proletariata; stopujema se razvijajoča v bolj zavedno in organizirano obliko za končne namene... Masna akcija pomeni proletarijat sam v akciji.

S. J. Rutgersa smo citirali.

Austin Lewis pravi o "masni akciji":

Resnična "masna akcija" je izven okrožja parlamentarne akcije in nima nič opraviti z glasovnico, z volitvami za politična mesta; vzlic temu je to politična akcija v najširšem pomenu besede...

Anton Pannekoek definira "masno akcijo" zelo popolno takole:

"Kadar govorimo o "masni akciji", mislimo na posebno parlamentarno politično akcijo organiziranega proletariata, katerega akcija je direktna in ne potom pooblaščenih delegatov. Boj organiziranega delavstva se razvije v politično "masno akcijo", čim doseže političen pomen. Vprašanje "masne akcije" pomeni torej le razširjenje polja proletarske organizacije..."

"Masna akcija "levega krila", — pravi mesečnik industrijalne unije, "je akcija moba" na debelo. Kar zahteva in želi je le neorganizirana politična masna akcija. Seveda vključuje kar meni nič tebi nič v to akcijo industrijalni unionizem, z namenom, da ojača to akcijo, toda po njegovem mnenju morajo biti tem akcijam pripreženi ruski "sovjeti"; industrijalni koncili niso zanje.

Po našem mnenju — pravi O. B. U. — pride skoraj čas, ko država ne bo več funkcionirala, medtem ko prevzame industrijalna forma vse večje tozadevne funkcije. Mnogo rajši vidimo zmeren prehod, kakor pa "revolucionaren" sunek. Takih sunkov ni zaželeli, ker so krvavi. Po drugi strani ne vidimo potrebe uničenja družabnih organov, dokler nimamo namesto njih drugih. Misli, da se mora vse izvršiti z nasiljem, se je treba enkrat otresti.

Karkoli bo delavstvo sklenilo storiti, kadar pride čas za to, bo prav; toda besedičenje o revolucionarni masni akciji danes, je navadna blaznost, in če

če ne bi vedeli, da pridejo ti impulzi iz ruske revolucije, bi smatrali to propagando za navadno provokatorstvo.

Ničesar nimamo proti boljševiski revoluciji; prišla je, ker jo je hotelo ljudstvo. Toda povdariti moramo, da bi bilo za ruske boljševice, če bi se zanimali za industrijalno organizacijo, kakor se mi, sedaj mnogo bolje, kajti nevarnosti, da propadejo vsled pomanjkanja take organizacije, in reakcije bi bilo manj. Zakaj bi morala torej I. W. W. slediti boljševikom.

Kadar sprejme masa, ki dela v industriji, načelo komunistične družbe, pride čas za to izpremembo, in takrat bo tudi besedičenje o "revolucionarni masni akciji" na mestu; toda takrat ne pojde ta akcija po boljševiskem zgledu, ampak bo organizirana akcija večine. Ker je to demokratična dežela, mora odločevati večina."

"Levo krilo" je za enkrat pri I. W. W. s svojo poskušnjo, da jo pridobi za "masno akcijo", propadlo. Kakor od socialistov, ki se ne prištevajo krilom, so dobili tudi od I. W. W. odgovor, da je treba najprej tisto maso, na katero se računa, organizirati, vsaj večino organizirati, sicer je vsaka špekulacija o "masni akciji" voda na kapitalistični mlin in bi jo moralo delavstvo zato zavračati, kakor vsako drugo navadno delavsko izdajstvo. Organizirati, učiti se in delati bodi naša naloga. Če bomo to vršili, kakor je treba in če se do delavstvo tem pozivom odzivalo, potem "akcija mas", ko pride čas zato, ne bo igra nje z nevarnim orodjem, čez katero nimamo kontrole, ampak akcija, katere rezultat bo trajen, ker bo utemeljen v moči organizacije in zavednosti delavstva.

Drskar.

Angleški prestolonaslednik ima priti v Ameriko. V Chicagi je v gotovih krogih velika žalost, da ne pride tudi sem, ampak le v New York in v Washington. Že so bili upali, a sedaj jim je nada popolnoma izpodkopana. Velik je bil včasi republikanski ponos v tej deželi, kjer ni bilo razlike med kraljem in plebejem. Kakor da se časi tudi v tem izpreminjajo... No, pa kdo ve... Iskrica nade je še ostala, kajti poročilo pravi, da princ ne pride, če se ne izpremeni ves program njegovega potovanja. Torej morda vendar še... Sicer pa mislimo, da si tisti, ki smatrajo pogled na princa za nebeški užitek, lahko pomagajo; saj vozijo železnice v New York in v Washington...

Pomorske cenzure ni več. Po noči na 24. t. m. je bil zaprt cenzurni pomorski urad, ki je imel pod svojim nadzorstvom 85% brzojavne korespondence med Ameriko in Evropo. Največ opravka je imel ta urad v dobi, ko je bilo podpisano premirje. Delalo je v njem 760 oseb, vštévši 55 častnikov in 300 ženskih.

Ali se sme to vzeti za znamenje, da prihajamo v normalne čase... Treba bi bilo pač še nekoliko več takih znamenj.

V Nemčijo je paketna pošta odprta. V Jugoslavijo še ni...

Indijsko delavstvo.

Indija ne spada med tiste dežele, o katerih se mnogo molči. Med mnogimi problemi, s katerimi ima opraviti Velika Britanija, je indijski poleg irskega najbolj pereč. Ali vse, kar smo doslej slišali o indijski nezadovoljnosti in opoziciji, o indijskih revoltah i. t. d., je imelo skoraj izključno političen značaj in je izviralo iz indijskega državnega podložništva. Bila so v deželi različna gibanja, pri katerih je bilo tudi ljudstvo prizadeto in se jih je udeleževalo, in ker je delavstvo, če že ne kakor v visoko industrijalnih deželah, najštevilnejše, pa vsekakor številen in važen del ljudstva, je tudi ono igralo vlogo v teh gibanjih. Toda o samostalnem, zavednem, razrednem delavskem gibanju se v Indiji ni moglo govoriti.

Razmere se izpreminjajo in tudi Indija ne more ostati nedotaknjena od vpliva velikih svetovnih dogodkov. Nekoliko zanimivih podatkov v tem oziru prinaša "Indian Review", ki ima članek iz peresa N. C. Metha, v katerem je najti sledeče podatke:

"Indija je bila zadnji čas pozorišče nenavadne in splošne delavske revolucije." Pravi, da "je dražljiva novost za nezavedne in nezadostno organizirane delavce — večinoma prihajajoče s kmetov — biti pod orožjem in skupno razviti prapor revolte."

Govorec o vzrokih, pravi: "Proti čemur vstaja delavstvo v revoluciji, ni enoličnost. Neznosni in neprekinjeni tlak na živce sredi strojnega ropota v tovarniški atmosferi, v kateri bi se človek zadušil, izbrisanje dneva, odstranitev dnevnih svetlobe iz delavčevega življenja je to, kar napravi rebelo iz nje-ga." Predvsem zahteva skrajšanje delavnega časa in povdarja povsem pravilno, da se rezultat dela nič ne izpremeni, če se zniža delovna doba, ker pada delavčeva uspešnost rapidno, če je že daljši čas delal in se pri tem utrudil. Ni se čuditi, da postavlja to zahtevo v prvo vrsto, če se sliši, da je 12 ur še normalna delovna doba, ki jo vzdržujejo angleški kapitalisti v Indiji. Metha upozarja zlasti na indijsko podnebje in zahteva, da se uravna izmenjavanje pri delu z oziroma te posebne razmere, tako da se zaščiti zdravje in največja produktivnost delavstva.

Na Angleško je iz Indije odpotoval B. P. Wadia kot zastopnik indijskih delavskih organizacij, da bo tam študiral delavske razmere; na podlagi teh študij se hočejo naprednejše organizacije bojevatí za boljše tovarniške in sploh delavske zakone. Obenem se hoče seznaniti tudi z angleškimi delavskimi organizacijami, zlasti zato, da se doseže zbliznanje med angleškimi in indijskimi organizacijami.

Do uresničenja socializma drže lahko razne poti. To ni toliko odvisno od ljudi, kolikor od razmer. Ali v vsakem slučaju ostane resnično, da je socializem le tam mogoč, kjer so socialisti. Kdor noče dobre organizacije, v kateri si more delavstvo pridobiti socialistično znanje, torej ne pospešuje socializma, ampak ga le ovira, naj so njegove besede še radikalnejše od Trockijevih.

Razmere v Nemčiji izz mirovnega sklepa.

Kolikor je mogoče posneti po poročilih iz Berlina, se Bauerjeva vlada vendar razlikuje od Scheidemannove. Tudi weimarske vesti potrjuje to mnenje, in zdi se, da ima tudi več zaslonbe med ljudstvom. Spartakoveci pač niso še opustili svoje agitacije, kakor se je pokazalo na zadnjih shodih, katerih so nekoliko razbili, zlasti v Berlinu, ni pa videti, da bi imeli med maso toliko pristašev, da bi se mogla njih propaganda smatrati za resno.

V narodni zbornici v Weimarju je imel Bauer zadnje sredo govor, ki je z mnogih ozirov zanimiv in dela tudi vtisk odkritosrčnosti. Govorec o zadnjih stvarkah je svaril deželo pred prenegljeno revolucijo in upozarjal, da bi izzvala protirevolucijo in imela le nesrečo za posledico. Bauer je priznal, da imajo široke mase prebivalstva vzrok za nezadovoljnost in dejal, da je naloga vlade odstraniti opravičene pritožbe. Kot zdravilo je imenoval zakon za ureditev delavskega sveta in gospodarskega sveta, ki ga vlada predloži. Prav tako bo predložena tudi zakonska osnova za nacionaliziranje električnih postaj in za socializacijo produkcije lesenega oglja.

Obširno je ministrski predsednik govoril o vladni politiki z ozirom na socializacijo. Dejal je, da bo sledila socializacija rudnikov socializaciji lesenega oglja in orožne industrije in da bo demokratična država, v posesti elektrike, železnice in rudnikov lahko podala Nemčiji tisto gospodarsko življenje, ki je prvi pogoj za zadovoljnost ljudstva, kar ni po njegovem mnenju le pravilno, ampak tudi izvedljivo.

V daljnem govoru je Bauer izvajal, da smatra vlada delavske svete z distriktnimi gospodarskimi sveti, podrejenimi državnim gospodarskim svetom, ki jih priporoči vlada s posebnim zakonom, za predhodnike in končne stebre socializacije.

Vlada se bavi tudi s prepovedjo uvoza nepotrebnih predmetov luksusa in vsega uvoza, ki bi imel najbrže neugoden vpliv na delavski trg.

Svoj govor je zaključil z besedami: "Treba nam bo delati in sovražiti maščevanje. Obnoviti moramo svoje narodno življenje in posvetiti narodno idejo temeljnim idejam lige narodov. Na okrepčanju in moči te ideje se morajo temeljiti naši upi in od nje mora priti revizija mirovne pogodbe."

Narodna zbornica je sprejela predlog poslanke Augnusove, da ne more noben član katerekoli rodbine, ki je kdaj vladala na Nemškem, postati predsednik nemške repulike.

Ta predlog je bil v zvezi z nekaterimi Bauerjevimi izjavami. Posvetil jih je v prvi vrsti vsenemcem, ki so sicer sedaj zelo majhna stranka, ki pa še vedno goje nade in pričakujejo vstajenje monarhije. Bauer jim je dejal: "Zanimivo je, da so gospodje na skrajni desnici postavili prav ta trenotek, ko je henzollernsko kajzerstvo tako mrtvo; da ne more biti bolj, monarhijo za prvo točko svojega programa in pozivajo svoje pristaše na boj na nož proti demo-

kratični vladi. Gospoda, pravim vam, da bo boj z vami lahak. Republika živi in bo živela." . . .

Da ima Bauerjeva vlada izredno težko nalogo pred sabo, mora biti vsakomur jasno. Določbe mirovne pogodbe so postavile Nemčijo v položaj, v katerem bi marsikdo obupal. Zlasti gospodarsko stanje odpira same temne izglede. Pravijo, da so dolгови Nemčije, kolosalno povečani z vojno odškodnino, večji kakor vse narodno bogastvo Nemčije. Pri tem nič ne pomaga filozofirati, ali je Nemčija zaslužila tako usodo ali ne; za vsako resno vlado na Nemškem je sedaj prava naloga, da najde pota, da omogoči ljudstvu v tem položaju človeško življenje, in Bauer ima gotovo v tem oziru prav, da mora to skrb prevzeti vlada in se pri tem ozirati na interese splošnosti, preden morejo priti interesi posameznikov v poštev. V ta namen mora vlada seveda imeti sredstva, in do teh ne pride drugače kakor s poddržavljenjem in s socializacijo vsaj najvažnejših produktivnih in prometnih sredstev. Socialistična politika je torej v tem slučaju edina narodna politika.

Razume se, da morajo Nemci sami najbolj poznati svoje razmere in vedeti, koliko morejo in smejo svoji sedanji vladi zaupati. Zdi se pa vsekakor, da ima Bauer resne namene in da bi mu bilo treba dati toliko časa, da more izvršiti, kar napoveduje v zbornici. Kakor kaže, misli tudi večina delavstva tako. Na vsak način bo dobro zasledovati nadaljne dogodke v tej deželi, kajti tukaj se bo praktični socializem lahko marsikaj naučil . . .

Zaupnica v francoskem parlamentu

V francoski zbornici je bilo Clemenceauju izrečeno zaupanje in vse njegovi vladi prijazno časopisje na Francoskem in v inozemstvu triumfira, kakor da je to vsak dvom izključujoča zmaga njegove politike. Ali je to zmagoslavje res tako opravičeno ali ne, se bo pa šele pokazalo; uspeh ministrskega predsednika ni tako ogromen, če se vzamejo v obzir glasovi, s katerimi mu je bilo zaupanje izrečeno. Za zaupnico je glasovalo 272 poslancev, proti pa 181; opozicija je torej velika, da se z njo računa. Ali to ni največji pomislek; računati je treba s tem, da je sedanja zbornica preživela svojo dobo in da morejo šele nove volitve pokazati pravo mišljenje med narodom. V normalnih časih je komaj vrjetno, da bi parlament po štirih, petih letih še reprezentiral pravo mišljenje volileev. Vojna je pa posegla bolj globoko v vse razmere in vsled tega tudi bolj mogočno vplivala na ljudsko mišljenje, kakor dogodki normalnih časov. Zbornica ima zato tisoč razlogov, da sama sebi ne zaupa in če bi bil Clemenceau tako prepričan, da ima ljudske mase za sabo, se ne bi obojavljal, ampak bi razpustil sedanji parlament, pa razpisal nove volitve.

Iz njegovega govora prinašajo telegrami posamezne odlomke, ki jih je naravno smatrati za najvažnejše dele njegovih izjav. Če je res tako, tedaj se lahko pravi, da je bil ta govor, idejno zelo siromašen in Clemenceau, ki je sicer gotovo eden najbolj

ših francoskih govornikov, se z njim nikakor ne more postavljati. Dovtip, da ni vsak odličen mož član akademije, ni nov, in če je tudi v njem dovolj resnice, vendar to ni argument proti opoziciji, ki zahteva jasnosti o politiki vlade. Clemenceau se je bahal, da je Francija pri sklepanju miru dobila vse, kar je mogla pričakovati in več kot je mogla upati. Ali če je to v njegovih očeh vzrok za ponos, se presoja ta reč lahko tudi z drugega stališča, in vprašanje je, kakšne posledice bo imelo to, kar je Francija več dobila, za Francijo samo. Prav to, da je Clemenceau več iskal, nego se je moglo pričakovati, z drugimi besedami več nego je bilo opravičeno, je največji očitek proti njegovi politiki. Značilno je, da so ga pri odhodu obstopali častniki in mu klicali: "Živio oče zmage!" Razumljivo je, če smatrajo oficirji zmago za glavno reč; ali v politiki je zmaga le sredstvo za doseg gotovih ciljev, in vprašanje je, kakšni so ti cilji. Za to ne more biti merodajna oficirska psihologija, ampak faktični interesi dežele, ki se ne morejo enostavno ločiti od interesov vsega sveta. Če bo v par letih kjerkoli na svetu kaj velikega narobe, je zelo težko verjeti, da ne bo Francija pri tem nič prizadeta, ker niso in ne morejo biti vsi njeni interesi koncentrirani v njenih lastnih mejah, ampak segajo vsenaokrog po svetu. Clemenceau je pa s svojo politiko, na katero je tako ponosen, pomagal utvariti take razmere, da bo prav gotovo kmalu kje je kaj narobe in da bo baš Francija dobila svoj delež zmede, kakršnakoži že bo.

Clemenceau smatra uspeh sebičnosti za največji uspeh; to je stari diplomatski nazor, ki ga je vsa moderna zgodovina diskreditirala. In Clemenceaujeva napaka je prav v tem, da hoče po sili uravnati sveflovne razmere po zastarelih pravilih, ki so za današnje dobo neveljavna, in noče prepustiti naloge, za katero je postal nesposoben, takim glavam, ki razumejo novi čas in njegove potrebe. — Oficirji mu aplavdirajo in oficirji so po svoji vzgoji in po svojem poklicu reprezentanti konservatizma. Komur oni aplavdirajo, ta je skoraj gotovo izražal najkonservativnejše ideje; kadar silijo nove ideje tako na površje, kakor v našem času, pa postaja tak konservatizem reakcionaren in nevaren.

Clemenceau je zmagal v zbornici zato, ker je ta zbornica vsled pomanjkanja sveže krvi sama postala ultrakonservativna. Izven zbornice zmaguje z izjemnimi dekreti in s silo. Vse to so zanesljiva znamenja, da ne predstavlja mišljenja prebivalstva, in kadar pridejo nove volitve, ki se ne morejo odlasati do sodnega dneva, se šele pokaže, kako misli in kaj hoče današnja Francija.

Francoski državni podtajnika za likvidacijo Lous Morel je dejal zastopnikom Associated Press, da je Francija pripravljena kupiti ameriški vojni material, kar ga je na Francoskem, za petino prvotne vrednosti. Naglašal je, da je ta ponudba le navidezno nizka, v resnici pa baje zelo visoka, ker je imel velik del tega materiala le med vojno ceno, ki pa jo je za normalne razmere izgubil. V tem je gotovo nekaj resnice; ali za nesebično radodarnost se franco-

ska ponudba le ne bo mogla smatrati. Če so podane izjave netočne, tedaj je na Francoskem okrog 10,000 ameriških osebnih in tovornih avtomobilov in Morel se boji, da bi uničili francosko avtomobilsko industrijo, če bi prišli na francoski trg. To je torej zelo podobno varnostni carini in nima nič opraviti z darežljivostjo. Če misli francoska vlada pokupiti te avtomobile, je vprašanje, kaj misli z njimi početi. Kupiti za petino vrednosti, pa prodajati po pravi vrednosti, da ne bo francoska avtomobilska industrija imela konkurence? Ali jih kupiti, pa uničiti? — Zadnje je precej neverjetno in bi bilo tudi skrajno nespametno. V prvem slučaju pa bi se morala kupčija imenovati najmanje sumljiva. Ali bi bilo Ameriki treba transakcij? Če bi mogla na Francoskem prodajati svoje avtomobile tako izpod cene, bi to lahko storila tudi doma, in gotovo bi se tukaj našlo dosti ljudi, ki bi drage volje kupili avtomobile po ceni, ker si jih za drag denar ne morejo privoščiti. Treba bi bilo seveda tudi pri tem paziti, da se ne polasti ugodne prilike spekulacija, ampak da se prodajajo taki avtomobili le ljudem, ki jih bodo sami rabili. Kar se pa tiče ostalega materijala, bi bilo tudi presoditi, če ne bi bilo bolj praktično prepeljati ga nazaj v Ameriko, kakor pa ga tam takorekoč zavreči, kdove kakšnim kapitalističnim namenom v prid.

*

Iz Ljubljane se že nekaj časa ponavljajo vesti, da je med Italijo in Rumunijo sklenjena tajna pogodba, ki je naperjena proti Jugoslaviji. Italija sama molči o tem in tudi iz Rumunije ni slišati nobenega glasu. Sumljiva pa je stvar na vsak način, ker je težko verjeti, da ne bi bilo nobenega oficijelnega dementija iz Rima, če bi bila stvar neresnična. Če pa je resnična, tedaj se človek vpraša, ali je liga narodov le farsa, li kaj da je. Kakšen pomen naj ima liga, če bodo posamezne države že sedaj sklepa le separatne pogodbe z očitnim agresivnim namenom?

Italija zahteva jugoslovanske kraje, do katerih ni noben način opravičena, in ker se ji ne daje kar vse, kar bi hotela, ker se ji ne priznajo izjemne pravice, ki pravzaprav involvirajo le krivico, zapusti enkrat mirovno konferenco, drugič pa sklene separatno pogodbo, ki ne more pomeniti nič drugega kakor na eni strani grozeč pritisk na mirovno konferenco, na drugi strani pa pripravo za napad na Jugoslavijo. Če more že danes država, ki sama pripada ententi, na tak način bagatelizirati idejo lige narodov, česa je šele pričakovati, kadar mine nekaj časa in se razmere v marsičem izpremenijo, pa nastanejo nesporazumi in nasprotja, za katere je v kapitalistični družbi vedno dovolj snovi?

Kdor se smatra za zavednega socialista, pa ne stori ničesar, da bi pridobil druge delavce za socialistično organizacijo, ne izpolnjuje svoje dolžnosti ne napram splošnosti, ne napram samemu sebi. Kajti sam si ne bo pomagal, če ne bo organizacije, ki izvrši to delo za vse, torej tudi zanj.

Kaj ima Anglija od vojne.

Bivši član angleškega parlamenta Arthur Ponsonbi je v londonski reviji "Common Sense" objavil članek, v katerem izraža svojo nezadovoljnost z mirovno pogodbo in očita Angliji, da se je z zmago zavznikov okoristila. Da bi to dokazal, podaja sledeči pregled angleških pridobitev:

	Obseg v četvornih miljah:
Egipt, ki je bil prej pod turško suverenostjo, postane del britske države.....	350,000
Otok Ciper	3,584
Nemška jugozapadna Afrika; mandat dobi Južnoafriška unija	322,450
Nemška vzhodna Afrika; mandat dobi Velika Britanija	384,180
Deželi Togo in Kamerun se razdelita med Veliko Britanijo in Francijo, skupna površina znaša 224,830, polovica torej.....	112,515
Samoa; mandat dobi Avstralija.....	1,050
Nemška Nova Gvineja in otoki južno od Ekvadorja; mandat dobi Avstralija.....	90,000
Sirija in Palestina, o katerih se še odloči ..	11,000
Mezopotamija, o kateri se še odloči.....	143,250
Skupaj	1,417,929

Ponsonbi pravi: Priti iz vojne, v katero smo vstopili iz nesebičnih namenov in zaščititi male narode s prirastkom poldruga miliona četvornih milj za našo državo, ni tako slabo. In to bo napravljeno tako mirno, tako nedolžno in zmerno. Mi ne jemljemo dežel, le v naročje nam padajo . . .

Za čem stremi pariški mirovni posvet?

(Iz ljubljanskega "Napreja".)

V Parizu se sklepa mir; tam polagajo tudi temelj za "zvezo narodov"...

Zdi se mi oboje neresnično. Na mirovnem kongresu se ne sklepa nikakršen "mir". Skušna se samo vsled dolge vojne vzrujani svet na novo urediti. Pri tem urejevanju pa se porablja stare metode in stara načela. Iz potreb kapitalističnega razvoja porojena vojna naj se tudi likvidira tako, kakor bo najbolje služilo interesom kapitalistične družbe. Vse države, izzemši morda Ameriko, so v pretekli vojni hudo trpele; zlasti Francija in Italija, ki sta bili pri koncu svojih moči. Da se to popravi in omogoči zmagovalcem, da se povzdignejo gospodarsko in kulturno še višje, je potrebno, da se premaganci izžmo kolikor največ mogoče. Ker je pa ta izžemalni objekt omejen, zato je treba, da se ohrani vsaj tako obsežen, kakršen je bil splošni svet. Zato bodo pritegnjeni k temu izžemanju tudi vsi tisti "prijatelji antante", ki so živeli med vojno v objemu centralnih držav, na priliko tudi mi Slovenci in Hrvatje. Tu je vse kričanje o "prijateljih in sobojevnikih" antante za-

man. Gre za denar in številne gmotne dobrine; pri tem se pa neha vsako prijateljstvo.

Svet se torej v Parizu ne urejuje po nacionalnih ideologijah, temveč predvsem in skoro izključno z vidika gospodarske življenske možnosti in eksploatacije. Pri tem pa imata najvažnejšo besedo kapitalistični narodni gospodar in njegov pobočnik geograf. Zato je na primer v ameriški mirovni delegaciji eden najvažnejših ljudi mladi Wilsonov geograf Johnson. Kako gleda na priliko na Koroško! Tam onstran Karavank je res nekaj Slovencev. Njih gospodarska centra sta Celovec in Beljak; tja teko vsa pota iz slovenskega dela Koroške. Oba sta gospodarska in administrativna centra pa ležita — po njegovem prepričanju v zaključenem nemškem ozemlju, ki se z vsemi štirimi brani priti v Jugoslavijo. Torej so Karavanke naravna meja med Nemško Avstrijo in Jugoslavijo. Pa če bi se del slovenskega prebivalstva onstran Karavank vseeno izrekel za Jugoslavijo in nacionalno edinstvo, povejte mi — pravi Johnson — kako bo živel brez Celovca? In obratno: kako naj živi Celovec brez tega svojega zaledja? Kdo mu bo prodajal jajca in sočivje in kuretino, če se zapre dohod vanj? Torej Karavanke! — Etnografsko načelo? — In nemogoče! — Wilsonove točke? Volja večine prebivalstva naj odloči!

Kaj pa Trst in Goriška? — Tu je londonski pakt! Podpisali sta ga tudi Angleška in Francija. Nemogoče je, da bi se ta dva podpisa preklicala. Tu je edini izhod: sporazum med Italijo in Jugoslavijo. Če ne pride do prostovoljnega sporazuma, se bo diktiral. — Dobro, toda upošteva naj se volja prebivalstva; zasllišite ga! Plebiscit na Goriškem in na Krašu ter v Trstu naj odloči — Smešno! Problem Trsta ni le vprašanje pripadnosti mesta k Italiji, temveč je tudi vprašanje njegovega gospodarskega življenja. Trst ni zgolj mesto samo in njegovo bližnje zaledje. Trst so tudi železnice in ceste, ki vodijo vanj. Poglejte na zemljevid! Trst je Beljak in Trbiž, Trst je bohinjska železnica in karavanski predor; Trst je južna železnica. Tako je treba gledati na problem Trsta. Če stoji pred predorom v Podbrdu laški železniški čuvaj in onstran Karavank nemški železničar, je jasno, da med tema dvema ne more stati slovenski železniški čuvaj v Bohinju in v Hrušici. Navadite si misliti tudi gospodarsko, ne zgolj nacionalistično.

Tako nastaja iz koroškega vprašanja o pripadnosti Bohinja in sploh Gorenjske. O Trstu pa kar molčite, londonski pakt je povsem jasen in nedvoumen. Podpisala ga ni samo Francija in Angleška, ampak tudi — gospod Sazanov!

To so vidiki, s katerih se urejuje svet, zlasti Evropa, na novo. To so čista in nepokvarjena kapitalistična načela. Njih nepogrešljivi in nujni spremeljevalec je imperializem. Narodni šovinizem pa je zgovorni opravičevalec obeh.

Na teh idejnih temeljih je sezidana tudi mirovna pogodba z Nemško Avstrijo. Gospodarsko jo ojačiti, ako le mogoče, tudi teritorialno razširiti, — to je končni cilj. Ob Donavi bi antanta najrajše videla novo avstro-ogrsko državo. Tak teritorij bi se lažje

eksploatiral, nego male suverene države, ki bo vsaka zase komaj da živela. In enega je lažje gospodarsko zarobiti, nego pet različnih.

Z "zvezo narodov" je prilično isto. V Parizu ne gre za zvezo narodov — kaj šele za zvezo ljudstev! — ampak a zvezo držav. Vsled tega bodo tudi nove določbe mednarodnega prava izhajale iz državnega prava — ne narodnega in ne ljudskega! —, in je torej že vnaprej jasno, da ne bodo pospeševale razvoja narodov v demokracijo; vsaj v taki meri ne, kot se je to splošno pričakovalo.

Pariški mirovni kongres pomenja v svojem bistvu triumf kapitalistične misli. Resnični in načelni nasprotnik tega početja je mednarodno organizirani socialistični proletarijat. Antanta ljudstva danes še čakajo na plodove svojih zmag. Ko bodo tudi ta ljudstva doživela dan svojega neizbežnega razočaranja, bodo izginili tudi na L' Avenue des Champs-Elysées razstavljeni uplenjeni topovi!

Abditus.

Vprašanje živil.

Neka ženska organizacija v Chicagi je brzojavno naprosila predsednika Wilsona, naj ukaže, da se preiščejo profiti čicaških velemesarjev in da naj se zaloge živil, ki so vladi preostala od vojaškega preskrbovanja in so sedaj na skladišču št. 181⁹, na zapadni 39. ulici, razprodajo potrebnim za nakupno ceno. Mrs. Leonora Z. Meder je pri tej priliki izjavila, da strada v Chicagi 10,000 ljudi.

Tržni urad Zedinjenih držav je izdal poročilo, po katerem je bilo dne 1. junija v žitnih in mlinskih skladiščih ter v zalogah veletrgovcev 50,000,000 bušljev pšenice. V to množino niso vštete zaloge na farmah in v detajlni trgovini, ki so trikrat večje, kakor so bile lani ob enakem času. Z bogato letino, ki se pričakuje letos, je na ta način zagotovljeno ne le pokritje vse domače potrebe, ampak tudi zadošten prebitok za nenavadno velike nakupe v tujini. Povrh tega je v zalogi še za 20 odstotkov več moke, kakor lani ob enakem času; prav tako je tudi znatna zaloga drugega surovega in mletega žita.

Naložene koruze in rajskih jabolok je dvakrat toliko kakor lani. Množina naloženega lososa in drugih rib je veliko večja. Le prebitok sladkorja je manjši, a zato se obljubljuje nenavadno dobra sladkorna letina, ki pokrije več kot primanjkljaj.

Poljedelski vladni oddelek pravi, da so bile zaloge zmrznjenega in pripravljenega (cured) mesa dne 1. junija vsekakor večje kakor lani; to velja tudi za perutnino. Suhega in slanega svinjskega mesa je bilo v hladilnicah za 5, zmrznjenega ovčjega in koštrunovega mesa pa za 199 odstotkov več kakor lani. Tudi perotnine je bilo po hladilnicah mnogo. Zaloga nekaterih vrst perotnine v hladilnicah je presejala lanko za 4.67 odstotkov.

Govejega mesa je bilo 1. junija v hladilnicah: Zmrznjenega 162,386,000 funtov, pripravljenega (cured) 29,217,000 funtov; zmrznjenega svinjskega mesa 153,894,000 funtov, ovčjega in koštrunovega

7.273.000 funtov, suhega slanega in nakladanega prešičjega pa 201.969.000 funtov.

Ob takih zalogah, ki pomenijo v mnogih slučajih prebitek, bi bilo pričakovati, da padejo cene. Dolgo so se visoke cene opravičevale s primanjko vanjem blaga. Zdelo bi se, da je razmerje med možno blaga in tržno zahtevo res glavni regulativ za cene; praksa kaže v tem slučaju, da ni. Blaga ne primanjkuje, vsaj toliko ga je, da bi ga kupujoče občinstvo lahko dobilo, kolikor ga želi kupiti. Kljub temu so cene abnormalno visoke, v gotovih slučajih naravnost oduševske. Blago, katerega si občinstvo želi, se zadržuje v skladiščih, ljudje pa stradajo, kakor pravi čikaška ženska organizacija, ki mimogrede povedano — nikakor ni puntarska ali socialistična.

Malokaj podžiga tako nezadovoljnost ljudstva in ga razburja, kakor neopravičeno visoke cene živil. Kadar sega to tako daleč, da si mora ljudstvo odrekati ne luksuz, ampak potrebno hrano, kadar se mora v kuhinji varčevati preko razumne meje, pa postane taka reč tudi za narodno gospodarstvo nevarna, kajti hrana je kurivo za stroj človeškega telesa in nezadostno prehranjen človek je pri delu enostavno nezadostno sposoben. To pomeni, da mora kvaliteta in kvantiteta produkcije trpeti, če je izročena nezadostno preživljenemu ljudstvu. Če se ne misli na elementarne pravice delovnega ljudstva, bi bilo treba pomisliti vsaj na nacionalne interese, ki prihajajo vsled druginje v rseno nevarnost.

Pa vendar ni videti nobenega znamenja, da se misli kje kaj ukreniti zoper neznosno druginjo in vsa poročila kažejo, da imamo pričakovati še maraščajooe podraževanje — kdove kako dolgo. Od vseh strani se vodi propaganda proti boljšeizmu in vseni mogočim izmom, katerih većinoma niti ni v deželi, vsaj ne v tistem razmerju, kakor godejo tendenčni kričaći, nič se pa ne stori, da bi moglo ljudstvo mirneje dihati in da se ne bi pehalo v razburjenost, iz katere ne more nihče povedati, kaj da se lahko izleže. Preiskovali so manipulacije mesarskega trusta; federalna komisija je izdala poročilo, ki je kazalo, da so bili mesarski baroni krivi neopravičene navijanja cen. Praktičnih posledic ni imela ne preiskava ne objava poročila. In sedaj izrablja isti trust svoj monopol, kontrolirajoč ne le meso, temveč tudi jajca, maslo, sir in druge potrebščine, in odirajoč ljudstvo, ki nima druge izbere, kakor plačevati poljubno diktirane cene, ali pa, če jih ne more, stradati.

Mesarski trust je velika sila; tako velika pa vendar ni, da bi morale vse Zedinjene države pred njim meniti nič tebi nič kapitulirati. Treba bi bilo le na pravem mestu nekoliko več odločnosti, tiste odločnosti, katere se v drugih slučajih ne manjka, pa bi tudi mesarski magnati spoznali, da ima vsaka sila svoje meje.

V Ameriki imamo sedaj že vel mesec prohibicijo. Doslej ni še nič opaziti, da bi to kaj blagodejno vplivalo na naše splošno javno življenje.

Izgredi proti črncem.

Napetost, ki vlada med belopoltnim prebivalstvom in črnci v Chicagi, je priklopela do vrhunca zadnje nedelje večer. V enem čikaških kopališč ob jezeru je bil dan signal za pretep, ker sta dva črnca priplavalata v tisti del kopališča, v katerem se navadno kopljejo belokožci. Nekateri očividci trdijo, da je eden izmed belokožcev vrgel kamen v glavo enemu zamorskemu dečku, kar ga je tako omamilo, da je utonil. Nekaj ur pozneje se je pretepalo v črnskem delu mesta na tisoče ljudi in do danes je ubitih 11 belopoltnožev in 16 črncev. Na stotine jih je več ali manj ranjenih in pretepa sedaj, ko to pišemo, še ni konec. Pri teh pobjostvih se gode brutalnosti, ki so najgrši madež za čikaško prebivalstvo. Barbarizem slavi svoje orgije v mestu, ki se ponaša, da je na višku civilizacije.

Nekega črnca je belopoltna druhal oklala z noži, ga osuvala, polila z gasolinom in zažgala. Nekega motormana so črneci potegnili iz poulične kare in ga umorili. Črneci delajo barikade po ulicah, ki vodijo v njihov del mesta. Belopoltna druhal razbija pohištvo v stanovanjih črncev, kjerkoli jih more doseči. V tem pobju in destrukciji so ženske obeh plemen ravno tako neumorne v akciji, kakor moški. Belopoltnoži kakor črneci so enako krivi za pobje. Črneci imajo pri tem olajševalno okolščino, da so več v "defenzivi kakor v ofenzivi" in da so v većina slučajih belopoltnoži tisti, ki napadajo. Vsa čikaška policija in policijske rezerve niso v stanu napraviti red in mir in mobilizirali so še štiri tisoč vojakov, "ki bodo posegli v akcijo, če bo potrebno". Tako se glase poročila v tukajšnjih dnevnikih listih: "Če bo potreba".

V Chicagi živi okoli 285.000 črncev in većina, teh se je naselila v to mesto za časa vojne, ker je primanjkovalo delavcev, to je navadnih delavcev. Ker je bilo naseljevanje iz Evrope ustavljeno vsled vojne so si družbe pomagale z importiranjem črncev iz južnih držav v industrijalna središča na vshodu in osrednjem zapadu. Posledica tega importiranja so bili veliki izgredi proti črncem pred par leti v East St. Louisu, pred par tedni v Washingtonu, D. C. in sedaj v Chicagi. Sovraštvo proti črncem se je sistematično razširilo iz južnih držav tudi v druge kraje Unije, posebno v vshodne države. Plemensko vprašanje je težak problem za prizadete faktorje v Združenih državah. Prva naloga teh faktorjev bi morala biti ustaviti val linčanja črncev, toda zdi se, da sedaj ne kažejo nobene resne volje nastopiti proti druhalu, "ki jemlje pravice v svoje roke". Nastopiti bi bilo treba proti vsem elementom, ki podpihujejo plemensko sovraštvo med belopoltnoži in črnci, kajti če se bo prepustilo druhalu, da bo reševala plemensko vprašanje z noži, revolverji in ognjem, bo situacija postajala vedno slabša.

Vrši se velika propaganda za amerikaniziranje inozemcev. Kaj, če bi ti gospodje amerikanizatorji nekoliko amerikanizirali tudi Amerikanee, bele in črne; ta sugestija ne prihaja samo od naše strani,

ampak jo izrekajo mnogi razsodni Američani. Notranji tajnik Lane pravi, da je edino sredstvo za iztrebljenje plemenskega sovraštva med belopoltni in črnici vzgoja. Da, to je eno sredstvo; so pa še druga, nič manj važna, ako ne važnejša. Tudi pri tem vprašanju pridejo v poštev gospodarski vzroki, konkurenca delavcev črnega plemena proti belemu. To lahko vidite v klavnicah mesarskega trusta v Chicagi, v E. St. Louisu in drugod, in v vseh tistih industrijalnih obratih na vzhodu, kjer je bilo zadnja leta vposeljenih na tisoče črncev.

V eni prihodnjih izdaj se bomo podrobneje pečali s tem vprašanjem, ki je stališča socializma važno in katerega bo najuspešnejše rešil socializem.

Ze.

Jugoslovanski nemiri.

Iz Zagreba, Maribora in od drugih strani prihajajo vesti o resnih sporih in vstajah v jugoslovanskih krajih, zlasti na Hrvaškem. Telegrami prihajajo preko Pariza in seveda se njih točnost od tukaj ne more zanesljivo presojati. Ena taka vest pravi, da je prišlo zadnji torek do boja v Mariboru, kjer da je baje velik del vojaške posadke rebeliral zaradi demobilizacije. Pri tem da je bilo trideset oseb ubitih, mnogo pa ranjenih. Brzjav pripoveduje nadalje, da se je nemir pričel na socialističnem shodu, kjer so govorniki zagovarjali ustanovitev jugoslovanske republike. Na to so baje slovenski in hrvaški vojaki, katerih je bilo število navzočih na shodu, začeli klicati: "Ločimo se od Srbije!"

Druga depeša govori o resni vojaški vstaji na Hrvaškem. Tam so baje hrvaški vojaki proklamirali od Srbije neodvisno republiko. Vojaki baje zapuščajo svoje oddelke, častniki si trgajo svoje znake, in vsa armada je v razpadu. Železniška zveza od Čakoveca proti jugu je pretrgana. Srbi skušajo potlačiti vstajo s svojim in hrvaškim vojaštvom.

Tako govore telegrami. Kakor smo že dejali, ne moremo prevzeti odgovornosti za njih resničnost, pa tudi ne moremo reči, da so enostavno izmišljeni. Morda pride sčasoma zopet kakšen dementi naše "kraljevske" vlade. Nekoliko verjetnosti je gotovo v teh vesteh. Tisto hujskanje, ki se je med Srbi in Hrvati poživljalo dolgo desetletja, ni moglo ostati brez ploda, in niti najboljša vlada ne bi mogla kar v par tednih ustvariti idealnega bratstva, kjer je bilo dotlej divjaško sovraštvo. Vlada v Belgradu se pa ne more imenovati najboljša in zdi se, da je prav za to nalogo prinesla kaj malo sposobnosti s sabo. Kakšni so pravi vzroki nezadovoljnosti, se ne more ugotoviti. Kar pravijo poročila, je konfužno. Ni verjetno, da so se vojaki puntali zaradi demobilizacije, še manj pa, da bi bili prišli na socialističen shod demonstrirati proti demobilizaciji. Pač pa se zdi, da raste nezadovoljnost z vladno politiko sploh. Klici po republici, ki so prve dni po padcu Avstrije ozvanjali o ljubljanskih in zagrebških ulicah, se zopet ponavljajo, kar kaže, da je ljudstvo res za republiko, in da ne zaupa vladi, da prepusti ljudstvu svobodno odločevanje o tem. Če bi vlada podala zanesljive garan-

cije, da ne bo ovirala svobodnega izražanja v teh rečeh, bi ljudstvo gotovo potrpevalo do časa volitev, a če se loteva močnejših sredstev, je to precej gotovo znamenje, da nima nič zaupanja v vlado in da ima najbrže svoje vzroke za to.

Da pa ne bo pomote, naj omenimo, da se za klice po ločitvi od Srbije nič ne ogrevamo. Trgati jugoslovansko državo v drobne kose, ni pametno, ampak zelo kratkovidno. Naša doba ni separatistična, ampak njena splošna tendenca je koncentracija. Posebno prihaja to v poštev v gospodarskih vprašanjih, in ta bodo za Jugoslavijo zelo važna in ji bodo delala mnogo preglavic. Smo za republiko, toda za skupno republiko, ne pa za razdrobljene kosce, ki bi morali v neizprosnem boju za obstanek vsi skupaj v kratkem času poginiti.

Nikakor se pa ne sme prezreti, da je trdna skupnost le tedaj mogoča, če izvira iz narodove volje. Dekretirati se take reči ne dajo. Zato se mora vsa država postaviti na temelj, ki je ljudstvu všeč, vsak diktatoričen ali avtokratičen poizkus je pa v takih razmerah kriminalen.

UTRINKI.

Omenili smo že svoječasno, da je v Jugoslavijo uvoz zunanjih časopisov prepovedan. V dotični odredbi je bilo sicer rečeno, da se ne smejo uvažati listi iz "sovražnih" dežel; toda taki ukazi so vedno podobni kavčuku, ki se da poljubno raztezati, in tako ne dobe v Jugoslavijo menda sploh nobenih listov iz tujine. Za "demokracijo" Pašić-Protičeve sorte, ki se je ustanovila v današnji Jugoslaviji, je prav ta prepoved nadvse značilna. Demokracija predpostavlja pametno ljudstvo. Kdor zagovarja demokracijo, izreka s tem, da zaupa ljudstvu. A če verjamem, da je ljudstvo — vsaj v svojih glavnih delih — razumno, mu moram tudi toliko zaupati, da ga ne bo tuje časopisje moglo "pokvariti". Saj eksistira vendar tudi domače časopisje, s katerim čitatelj lahko primerja, kar je čital v tujem. Sploh je nerazumljivo, zakaj ne bi Jugoslovan smel vedeti, kaj govore drugi, in prav posebno, kaj da govore nasprotniki in sovražniki. Saj je vendar treba sovražnike poznati.

Ali v zvezi s tem smo izvedeli še o drugi žaljevaški prepovedi iz Jugoslavije, v katero ne bi verjeli, če ne bi bila stvar potrjena v starokrajških listih. Prepovedan je tudi uvoz knjig v našo slavno državo, ne morda le "hujskajočih", ampak sploh knjig, torej tudi znanstvenih. "Naprej" piše, da ne dobe knjigarji že mesece in mesece nobene knjige od zunaj, da hodijo zdravniki, profesorji, advokati itd. od knjigarne do knjigarne, pa se jim ne more nikjer postreči s tem, kar žele.

Vpričo takih dejstev je res treba vprašati, ali hočejo današnji vladajoči faktorji v "kraljevini" kulturno Jugoslavijo, ali tako, da bo zaostajala sto let za vsem svetom. Jugoslavija brez vsake označbe je prazen nič. Za vsako deželo je treba vedeti ne le kako se imenuje, ampak predvsem, kakšna da je. In če bi bili gromovniki, ki so vzeli narodnost zopet en-

krat v zakup, res narodni, bi skrbeli za to, da more njih narod v vsakem, torej tudi v kulturnem oziru priti v prve vrste narodov sploh, ne pa ga tiščati v nevednosti, kakor da imajo le vladajoči in privilegirani sloji pravico kaj vedeti.

Iz Ljubljane poročajo, da je prišlo dne 25. julija v Voloski do rabuke med Italijani in Jugoslovani in da je bilo osem italijanskih ubitih, na drugi strani pa štiri Jugoslovani. Do spopada je prišlo, ker so Italijani hoteli razbiti shod, na katerem so Jugoslovani razpravljali o tem, da bi pošiljali otroke na Hrvaško v šolo, da jih ne bi bilo treba pošiljati v italijanske šole.

Postem je prvič razvidno, da poizkušajo Italijani s poitalijančevanjem, še preden so resnični gospodarji v deželi. Česa bi bilo pričakovati šele, če bi res dobili, kar hočejo? — Pravilo se je, da bodo manjšine v vsaki deželi zavarovane, naj že izpade določitev meja kakorkoli. Ker je skoraj nemogoče potegniti povsem take meje, da ne bi bilo v bodoče nobenih narodnih manjšin, bi bila taka določba zelo potrebna in če bo kdaj kaj iz lige narodov, bi morala biti njena naloga, da skrbi za resnično izvajanje takih stipulacij. Ali kdo naj zaupa vladi, da bo pravična manjšinam, če jih skuša spraviti iz sveta, ko še ne ve, če se ji bo oblast v dotičnih krajih sploh priznala ali ne?

Kedarkoli je prišla od jugoslovanske strani kakšna vest, da postopajo Italijani v zasedenih krajih nasilno proti domačemu prebivalstvu, so italijanski listi vedno odgovarjali, da je to le jugoslovansko obrekovanje. Ali take vesti niso prihajale le iz enega kraja; tako so Italijani ravnali v Dalmaciji, v Istri, na otokih, na Goriškem, skratka povsod. In če so se na Reki spravili celo nad Francoze, kar je sedaj komisija menda dognala, tedaj se res ni čuditi, da so si dovolili toliko več proti Jugoslovanom, ki niso mogli tako lahko doseči preiskave proti njim, kakor zavzniki.

Pravijo, da bi bilo najbolje, če bi se dosegel sporazum med Jugoslavijo in Italijo. To je nekaj, kar smo mi že davno dejali. Toda ne sme se pozabiti, da sta za sporazum vedno dva potrebna in oba ga morata hoteti. Če obstoja ta predpostavka, je sporazum najložji, če se vzame pravičnost za podlago. V jugoslovansko-italijanskem slučaju pa ne izgleda tako. Jugoslovani so zadovoljni s pravico in ne zahtevajo nič več. Italija jim pa priznava le toliko, kolikor jim ne more vzeti. V takih razmerah je sporazum pobožna želja, do dosege pa ni druge poti, kakor da se tudi Italija postavi na stališče pravice. Čim to stori, je sporazum vprašanje kratkih minut.

Dopisnik J. F. Bass poroča v zelo obširnem dopisu iz Pariza, da so Zedinjene države tam zelo slabo zastopane. Po njegovem poročilu je ameriška mirovna komisija v začetku štela 127 članov brez administrativnih uradnikov. Približno polovica jih je zapustila Pariz. Komisarjev je bilo 21, in od

teh jih je 15 odšlo. Tehnični svetovaleci so bili razdeljeni v 8 sekcij: Za mednarodno pravo, mornariška, vojaška, ekonomična, finančna, komisija za delo, za hrano, in za transport. Izvzemši sekcijo za hrano so predstojniki vseh odšli. Zlasti pa pravi v svojem poročilu: Povsem naravno je, da poznajo naši eksperti, ki so že delali na pogodbi, situacijo bolje, kakor kdo drugi in bi bili najbolj poklicani, da bi reprezentirali zedinjene države. Kljub temu jih je velika večina odšla, in očitvidno jih ne bo mogoče dobiti. Vprašanja, ki se tičejo avstro-ogrskih dežel, Balkana in Turčije, niso rešena. Vsa ta vprašanja se nas tičejo in od nas se pričakuje, da bomo prispevali za vzdrževanje teh dežel

Če je res tako, kakor pravi Bass, je to pravzaprav nerazumljivo. Prvič niso mirovne pogodbe še dokončane, in če je bila Amerika prizadeta pri nemški, tedaj je najmanje toliko prizadeta pri ostalih. To je ena stran zadeve. Druga je ta, da so narodi, katerim se je godila krivica, zlasti mali narodi, pričakovali zaščito prav od Amerike, ker so bile odtod prišle besede, iz katerih so mogli izvajati, da se bo pri definitivnem sklepanju miru pravično postopalo. Če je zdaj ameriška komisija v Parizu res tako reducirana, da je takorekoč več ni, je naravno, da se čutijo ti narodi zapuščene in razočarane. Mogoče je seveda, da bo praktični rezultat enak, če so naši zastopniki tam, ali pa če jih ni, toda moralni vtisk gotovo ne bo enak

V Angliji si ne morejo vladajoči krogi več utajevati, da je vojna doba končana in da padajo vsled tega tisti obziri, ki so mogli veljati tekom vojne. Količinska vlada, ki je bila simbol premirja med strankami, se maje in vsak čas se lahko zgodi, da definitivno pade. Politični boji se razvijajo na vsej črti. Vsaka stranka se spominja zopet na svoje posebne interese in jih predpostavlja tistim, ki jih vlada označuje za splošne. Vsa notranja situacija je pa posebno otežčena vsled dveh problemov; eden je irsko vprašanje, ki je postalo akutno, drugi je delavski.

Eksistenca irskega vprašanja je že sama na sebi velika nerodnost za Anglijo in vsi treznejši državniki spoznavajo, da se mora to vprašanje na kakšen način rešiti, ker bo sicer vsako konstruktivno delo ovirano. Položaj je pa še kompliciral lord Carson, ki je strastno protestiral proti takozvani Home rule za Irsko in zagrozil, da pridejo ulsterski prostovoljci na plan, če se podeli Irski avtonomija.

Delavski položaj označuje velike stavke. V Yorkshire je 150.000 rudarjev v stavki, v Walesu 17.000, v Kentu 13.000, na južnem Škotskem je bila stavka odglasovana, ker sta bila dva moža odpuščena. Stavka grozi na železnicah in tudi v drugih industrijah

Nekateri listi apelirajo na delavstvo, češ da re le ono rešiti situacijo. Kakor so delavci med vojno pustili vse obzire na stran in izdelovali vojne potrebščine, tako naj bi sedaj delali iz patriotizma in odložili svoje zahteve za poznejši čas. Če delavci ne bi vpoštevali teh klicev, pravijo dotični apelji, je ve-

likanska kriza neizogibna... To je precej verjetno; le čudno je, da so v takih situacijah vedno delavci tisti, na katere se apelira, kakor da so oni že danes edini gospodarji produkcije. Treba je razumeti, da ne bi mogli delavci, če bi se ozirali na take apele, nikdar nastopiti s svojimi zahtevami, kajti produkcija je vedno važna reč in kapitalisti bodo vedno lahko trdili, da so delavci krivi pomanjkanja produktov, če stavkajo. Ali kakor je v boju med delom in kapitalom denarna moč orožje kapitalistov, tako je ustavljenje dela orožje delavcev. In jasno je, da ne morejo delavci vprašati podjetnikov, kdaj bi jim bilo všeč, da zastavkajo, temveč da morajo porabiti svoje orožje takrat, kadar je najbolj izdatno, torej kadar je zahteva po blaga največja in kadar so zaloge najmanjše. Če je primerno na koga apelirati, bi bilo kapitalistom priporočiti, da izpolnijo delavske zahteve, prvič ker bi bila s tem situacija najhitreje rešena, in drugič, ker doprinašajo kapitalisti žrtev, če se more govoriti o žrtvi, le od svojega profita, delavci pa bi jo morali doprinašati od svojega, za vzdržavanje življenja potrebnega zaslužka.

Zdi se pa, da imajo tudi industrijalni boji na Angleškem ne le mezdni pomen, temveč tudi politično ozadje. Dnevi sedanje koalicijske vlade so očitno šteti in delavstvo se je menda naveličalo služiti starim strankam, ki so doslej imele angleško politiko v zakupu. Da ne veljajo stara pravila, ki so se v Angliji zdela posvečena, več, je spoznati tudi iz tega, da se snuje nova, takozvana srednja stranka, ki jo naznanja Winston Churchill. To organizacijo smatrajo nekateri za potezo Lloyd Georgea, ki bi si baje rad ustvaril novo moč, videč, da se z dosedanjo koalicijo ne more več vladati. Povsem jasno je, da tudi Anglija ni mogla rešiti svojih notranjih razmer pred vplivom nove dobe, ki jo je vojna pospešila, in če se pomisli, da spada Anglija med najbolj konservativne dežele pod nebom, se po tem lahko zaključuje, kako velik in splošen je ta vpliv...

V New Yorku ima American Clothing Designer's Association letno konvencijo in njen predsednik H. Simons pravi, da bo drugo leto moška obleka za 100 odstotkov dražja kakor letos. Enako lepe obljube delajo tudi zastopniki drugih industrij. Vpraša se le, kako naj se tudi dohodki konsumentov zvišajo za sto odstotkov, da si bodo mogli kupovati vse te podražene reči. Da bi hodili ljudje brez obleke, skoraj gotovo policija ne bo dovolila. Jesti se mora, če se hoče živeti, brez premoga se po zimi zmrzuje. V Washingtonu se pa zdi, da nimajo za te probleme nič smisla, kakor da ni mogel nihče opaziti, kaj je v Evropi največ povzročilo tisto nezadovoljnost, iz katere so se izlegli veliki, vse dežele pretresujoči dogodki. Wilson je v svojem govoru po prvem povratku iz Francije v New Yorku dejal: "Če bodo narodi višeli, da ne zastopajo vlade njihovih interesov, si bodo rekli, da lahko odstranijo te vlade in si namestijo druge". Bilo bi dobro, če bi se vlada spomnila, da so tudi to ljudski interesi, za katere bi se vlada morala zanimati.

ADVERTISEMENT

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1906.Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRICH, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: JOSIP PETERNEL, Box 95, Willock, Pa.

1. nadzornik: NIKOLAJ POVŠE, 1128 Fabyan St., City View, N. S. Pittsburgh, Pa.

2. nadzornik: IVAN GROSELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 72, East Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. 1, Banonza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1918 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštnih, Expresnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslavljajo: Blaž Novak, Title Trust and Guarantee Co. in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

POPRAVEK.

V priobčenem zapisniku seje glavnega odbora SDPZ. z dne 14. in 15. julija, kateri je bil priobčen v številki 619 Proletarca, je bilo opaziti sledeče pomote:

Br. Povše kot 2. nadzdravnik, se ima pravilno glasiti: Brat Povše kot 2. nadzornik, nadalje:

Ker se ima konvencija vršiti prvi pondeljek meseca aprila 1920, se ima pravilno glasiti: Ker se ima konvencija vršiti prvi pondeljek meseca maja 1920.

Bratski pozdrav!

Andrew Vidrich, zapisnikar SDPZ.

Vlada napoveduje za letošnje leto nenavadno velik pridelek sladkorja. Poljedelski oddelek ceni ta pridelek na 2,216,000,000 funtov, kar bi bil največji pridelek tekom šestih let in za 147,000,000 funtov več, kot najboljša letina v omenjenem času. Vprašanje je, ali bodo tedaj težave s sladkorjem manjše, kot so sedaj. Veliko upanja ni, če bo stvar zopet prepuščena dobri volji kapitalistov.

Po kapitalističnih listih lahko čitamo, da ni boljše vladne ljudske vlada. Kolikor toliko imajo v tem prav. Ampak oni so najmanj poklicani, da naglašajo to, ker zagovarjajo sistem, ki nima šam nič opraviti z vlado ljudstva. Kdor kritizira, se mora sam ravnati po načelih, ki jih jemlje za podlago svoje kritike.

Angleški funt sterlingov je sedaj v Ameriki vreden \$4.25. Izvedenci pravijo, da bo cena kmalu na \$4.00. In Anglija je vojna tovarišica Amerike... Kupčija ima svoja pota.

En zaveden socialist je več vreden, kakor deset nezadovoljnežev, ki godrnjajo, pa ne poznajo niti pravih vzrokov svoje nezadovoljnosti.

Aliquippa, Pa. — Članstvo soc. kluba štev. 211 opozarjam, da je dolžnost nas vseh udeleževati se klubovih sej in se zanimati za socialistično gibanje. Na prihodnji seji se vrše polletne volitve, ki bi se morale vršiti že meseca julija, kar pa nam je bilo nemogoče radi premajhne udeležbe. Vsled tega apeliram na vas, da se udeležite prihodnje seje polnoštevilno.

Tajnik.

AKCIJA ZA SLOVENSKE O-TROKE IN NASPROTNIKI J. R. Z.

ŠESTMESEČNI RAČUN S. D. P. Z., JOHNSTOWN, PA.

DOHODKI:

Iz urada Tisk. Odseka JRZ.
Nekaterim listom, ki smatrajo za svojo glavno nalogo širiti surovost med rojaki, ker slutijo, da ni zanje žetve, če se dvigne naše ljudstvo na višjo stopnjo, je Jugoslovansko republičansko združenje od nekdanj trn v peti, ker je več kakor katerakoli organizacija storilo za politično zrelost našega naroda. Tisti, ki sklepajo resolucije, izrekajoče, da je vlada v Belgradu edina opravičena govoriti za jugoslovansko ljudstvo, seveda ne morejo prenašati, da bi narod sam kaj mislil, še manj pa, da bi tudi sam kaj govoril. Napadi na republičansko organizacijo so torej pravi "business". Kdorkoli želi ljudstvu res dobro in mu kaže pot k svobodi, mora biti vedno pripravljen na njih podle napade. Človeka, katerega še niso obliivali s svojo gnojnico, mora biti skoraj sram.

Nismo se torej prav nič začudili, ko smo našli objave oklica deželnovladnega oddelka za socialno skrb iz Slovenije po nekaterih takih listih kupe gnoja, nerodno znešenega, zato pa tem bolj smrdečega. Kakor ves čas, ko je Jugoslovansko Republičansko Združenje vodilo najtežji boj za ogroženo ozemlje, tako nastopajo tudi sedaj žalostni junaki z lažmi, zavijanjem in enako častnimi sredstvi iz svojega jezuit-

Štev. društva	Št. \$	Št. \$	Št. \$	Št. \$	Št. \$	Št. \$	Št. \$	Št. \$	Št. \$
	Št. \$	Št. \$	Št. \$	Št. \$	Št. \$	Št. \$	Št. \$	Št. \$	Št. \$
1.	633.42	910.80	43.72	73.70	125.85	1,787.49	26.50		
2.	376.73	470.80	25.03	39.70	61.60	973.86	48.30		
3.	446.59	646.00	37.11	59.30	62.85	1,251.85	39.40		
4.	328.50	393.80	26.30	45.90	48.90	843.40	26.20		
5.	508.83	736.70	38.14	50.80	75.70	1,410.17	28.90		
6.	38.40	72.60	4.32	7.20	7.20	129.72	---		
7.	390.41	483.20	33.11	56.40	65.20	1,028.32	47.00		
8.	42.24	63.00	3.96	6.60	7.10	122.90	---		
9.	214.04	348.30	17.88	28.00	37.20	645.42	9.40		
10.	422.19	541.30	33.55	58.80	82.30	1,138.14	16.40		
11.	312.34	432.80	28.86	48.10	50.20	872.30	22.60		
12.	115.04	132.40	9.66	13.30	15.30	285.70	---		
13.	481.14	605.90	36.59	62.70	77.60	1,263.93	15.60		
14.	322.10	452.50	23.94	41.30	77.20	917.04	14.40		
15.	336.93	427.25	23.06	38.60	41.90	867.74	1.40		
16.	94.03	134.20	8.34	14.20	14.05	264.82	---		
17.	31.70	55.60	3.02	4.70	4.20	99.42	---		
18.	439.19	524.30	35.50	59.30	78.60	1,136.89	49.00		
20.	137.93	222.20	14.12	21.90	27.40	423.55	.60		
21.	259.54	352.65	21.21	37.40	41.80	712.60	38.30		
22.	588.48	704.10	39.72	65.70	88.05	1,486.05	62.60		
23.	712.87	1,163.90	56.14	94.20	112.30	2,139.41	28.80		
24.	240.69	311.00	17.44	30.00	33.80	632.93	13.40		
25.	462.73	681.80	43.46	69.65	84.80	1,342.44	53.10		
26.	234.28	305.90	17.69	27.70	35.00	620.57	3.00		
27.	106.12	166.50	9.83	16.90	21.70	321.05	---		
29.	235.71	389.00	24.81	41.40	42.80	733.72	13.10		
30.	490.38	891.90	39.23	71.10	81.55	1,574.16	47.60		
31.	36.11	86.30	4.32	4.80	8.00	139.53	.60		
32.	90.40	154.40	10.52	14.30	30.95	300.57	---		
33.	277.69	445.20	28.56	48.05	52.20	851.70	19.20		
34.	267.55	321.80	19.92	31.60	44.30	685.17	19.70		
35.	455.70	564.10	37.80	63.50	70.40	1,191.50	24.50		
36.	285.19	396.60	24.15	40.20	57.65	803.79	37.40		
37.	180.99	191.50	12.70	21.10	26.50	432.79	4.00		
38.	598.06	762.40	47.84	80.20	105.85	1,594.35	71.40		
39.	77.51	257.80	10.58	13.20	20.80	379.89	4.20		
40.	217.80	286.80	14.94	24.80	26.95	571.29	19.70		
41.	888.86	1,057.90	62.60	104.30	125.05	2,238.71	73.60		
42.	324.29	486.80	28.98	48.20	52.35	940.62	19.10		
43.	107.15	117.30	7.03	12.90	13.20	257.58	2.90		
44.	175.60	252.00	14.06	21.70	33.80	497.16	20.70		
45.	294.13	412.50	29.54	49.00	56.10	841.27	84.20		
46.	87.47	110.60	6.18	9.60	11.20	225.05	1.80		
47.	144.86	240.50	13.78	21.30	36.05	456.49	14.20		
48.	82.66	146.10	7.68	12.30	13.95	262.69	5.20		
50.	688.46	800.50	49.20	82.40	112.20	1,732.76	48.30		
51.	715.50	907.30	62.50	90.70	145.30	1,921.30	40.10		
52.	22.61	29.00	2.06	3.50	3.50	60.67	---		

Dobročki za mladiniki odličnik

skega arzenala. In ljudje, ki niso nikdar znali kaj družega, kakor razdirati vsako delo, bočijo jetične prsi, pa se hočejo postavljati kot junaki.

Kaj je pravzaprav na stvari?

Omenjeni oddelek slovenske vlade prosi za pomoč za ohranitev ogrožene slovenske mladine in JRZ., kateremu je sodrug Kristan, ki ga je dobil, izročil ta poziv, je obvestilo o tem časopisje in sklenilo podvzeti akcijo. In nekatere gospode grize, da je JRZ. napasti, prav tako kakor bi napadli našo organizacijo, če bi po sreči imeli nekoliko milijonov na razpolago in bi jih obrnili za najidealnejši namen v domovini. Kajti JRZ. se mora napadati — to je prvo pravilo znane gospode, in če ni povoda, si ga je treba izmisliti.

Naloge naše organizacije so dovolj znane, kajti JRZ. ni nikdar v kalnem ribarilo; saj je bilo tako liberalno, da je na svoji konvenciji trpelo tudi nasprotnike in jim celo dalo besedo. Vsaka organizacija ima seveda predvsem služiti namenom, za katere je bila ustanovljena. Po tem nujnem pravilu se je ravnala tudi naša organizacija, pri čemer je imelo in še ima članstvo več kontrole, kot pri katerikoli drugi. Da je ta naloga politična, ni nikakršna tajnost. In vsi organi združenja so ji zvesto služili in ji še služijo.

Vmes je prišla dobrodelna akcija. In kakor da se mora stara metoda konfuzije in vsestranskega križanja ovekovečiti, so se tudi tukaj prav kmalu pokazala vsastranska nasprotja, katerih pa baš Jugoslovansko Republičansko Združenje ni NI TI NAJMANJE ZAKRIVILO. V New Yorku se je bil ustanovil American Yugoslav Relief Committee; ljudje, ki so to vedeli, so pa — ker jih je toliko, ki bi radi uživali čast — snovali drugo organizacijo, ne da bi bili o eksistenci prve kaj povedali tistim, ki so bili pripravljeni sodelovati. Tako so se pričeli spori in nasprotja, v katera se pa JRZ. sploh ni vtikalo. Pač pa je, ko je bil v Chica-

53.	47.07	99.10	4.21	7.10	8.00	165.48	3.60
55.	57.57	80.70	4.46	7.40	7.50	157.63	---
56.	759.30	986.10	62.82	111.30	121.95	2,041.47	50.60
57.	56.41	79.40	5.78	9.70	9.95	161.24	---
58.	103.12	142.40	8.89	14.40	17.95	286.76	5.60
59.	181.57	264.70	18.02	25.40	30.30	519.99	.30
60.	681.72	1,107.50	72.18	120.10	133.80	2,115.30	105.50
61.	152.35	207.60	14.44	23.30	25.65	423.34	5.40
62.	345.44	510.20	28.74	48.80	54.20	987.38	7.80
63.	27.14	38.90	3.02	4.70	4.90	78.66	2.40
64.	283.59	432.80	27.46	43.80	49.80	837.45	10.50
65.	188.24	284.60	18.02	26.70	38.65	556.21	8.60
66.	383.59	542.10	27.94	46.60	68.10	1,068.33	23.90
67.	124.25	184.90	11.53	17.30	18.90	356.88	3.00
68.	228.64	388.50	25.26	40.70	41.70	724.80	10.80
69.	156.93	239.30	15.72	25.10	35.70	472.75	3.60
70.	105.94	189.80	9.20	14.70	15.40	335.04	1.20
71.	150.16	268.40	13.12	21.20	25.60	478.48	3.90
72.	144.42	234.60	11.48	21.80	20.80	433.10	---
73.	153.21	169.90	12.44	19.90	24.20	379.65	3.60
74.	91.50	125.30	6.25	10.40	14.05	247.50	---
75.	47.38	59.60	3.82	6.40	7.70	124.90	---
76.	14.64	19.80	1.44	2.40	2.40	40.68	.60
77.	26.53	39.30	2.88	4.80	5.00	78.51	---
78.	61.63	104.10	6.66	10.90	10.90	194.19	---
79.	386.46	541.20	24.42	42.80	47.10	1,041.98	19.80
80.	63.00	126.20	7.70	12.90	18.30	228.10	.50
81.	182.71	280.90	14.77	23.90	29.25	531.23	11.70
82.	357.78	460.70	27.44	44.80	57.50	948.22	39.00
83.	80.98	138.30	9.27	10.95	28.15	267.65	---
84.	95.19	192.10	8.08	12.70	13.00	321.07	---
85.	101.25	170.50	9.85	11.80	20.70	314.10	6.10
86.	122.14	205.00	13.53	17.90	23.10	381.67	6.90
87.	43.20	108.80	5.10	8.50	9.50	175.10	---
88.	117.97	228.40	13.94	18.70	42.00	421.01	4.40
89.	94.28	159.40	9.50	13.20	24.00	300.38	8.20
90.	139.87	239.30	13.16	21.40	29.70	443.43	4.00
91.	206.82	312.20	17.80	29.40	32.10	598.32	10.00
92.	241.04	350.10	21.25	34.30	37.30	683.99	10.30
93.	76.43	130.70	7.94	14.60	19.00	248.67	---
95.	140.67	205.80	11.72	18.70	38.90	415.70	14.00
96.	125.39	168.50	8.48	14.40	18.35	335.12	---
97.	98.43	98.90	6.54	10.70	17.50	232.07	3.80
98.	78.33	111.70	7.84	12.80	33.40	244.07	7.70
99.	146.75	162.00	11.20	17.80	38.10	375.85	9.50
100.	830.07	698.90	52.20	93.10	131.20	1,805.47	179.30
101.	128.62	193.80	9.84	18.80	24.20	375.26	11.40
102.	143.09	263.60	13.59	24.70	28.35	473.33	24.20
103.	87.34	---	---	---	13.90	101.24	7.20
104.	152.75	167.80	11.84	19.40	34.75	386.54	21.40
105.	220.18	272.60	18.64	31.00	48.15	590.57	44.90
106.	116.19	211.70	12.20	20.30	23.50	383.89	---
107.	164.04	247.20	16.12	25.80	27.10	480.26	8.50
108.	346.25	389.70	25.90	43.50	53.40	858.75	30.00
109.	128.47	194.00	14.14	23.70	30.30	390.61	18.60
110.	45.76	100.60	6.24	10.40	13.40	175.80	---
111.	272.32	284.40	16.85	27.80	60.60	661.97	35.40
112.	222.37	262.50	17.17	25.20	38.35	565.59	34.80
114.	57.05	57.90	4.21	7.70	10.20	137.06	8.20
116.	331.44	550.70	38.40	63.70	76.55	1,060.79	40.60
117.	819.82	1,184.40	78.60	130.90	176.80	2,390.52	116.20
118.	97.96	132.30	8.84	16.60	24.10	279.80	34.20
119.	128.64	177.00	12.18	20.00	26.40	364.22	13.30
120.	226.18	263.90	16.56	27.60	34.80	569.04	3.00
121.	251.62	340.60	24.60	39.00	58.90	714.72	35.40
122.	85.16	159.70	9.72	16.20	20.45	291.23	12.30
123.	267.73	384.40	25.84	43.90	59.40	781.27	34.60
124.	102.29	139.80	8.18	13.60	23.65	287.52	---
125.	211.97	245.60	16.82	28.00	42.55	544.94	25.00
126.	825.73	1,059.40	71.52	122.30	154.00	2,232.95	74.60
127.	123.36	126.30	9.08	16.10	19.30	294.14	10.80
128.	363.36	325.50	22.34	39.50	57.20	807.90	45.10
129.	78.82	98.30	6.50	11.90	15.40	210.92	10.00
130.	468.80	648.90	47.35	68.10	81.70	1,314.85	8.15
131.	290.73	442.90	29.26	47.50	53.55	863.94	2.40
132.	124.96	436.00	9.90	16.50	15.40	302.76	4.80
133.	171.90	155.70	10.36	18.50	27.15	383.61	18.80
134.	197.62	183.50	11.82	19.70	32.90	445.54	36.00
135.	74.73	103.60	4.22	7.00	7.00	196.55	1.20
136.	60.08	102.70	6.22	10.50	10.50	190.00	.60
138.	82.66	110.30	7.92	13.40	16.65	230.93	---
139.	242.57	404.40	26.50	44.60	68.15	786.22	32.10
140.	93.22	116.40	8.72	14.20	17.80	250.34	1.20
141.	176.07	270.30	19.82	31.10	33.90	531.19	7.30
142.	164.36	215.10	11.87	22.30	37.15	450.78	17.40
143.	181.51	271.80	17.82	29.80	37.70	538.63	22.50
144.	270.50	378.90	17.08	28.60	38.10	733.18	12.10

gi znani sestanek zaradi ustanovitve druge organizacije, svetovalo društvom, ki mu pripadajo, naj se udéleže tega zbora?

Ne bomo ponavljali, kako se je tam postopalo in koliko se je zavozilo. Ne bomo se jokali, kako pristransko se je postopalo in kako so gotovi elementi skušali spraviti vso stvar v strankarske vode. Ali JRZ. ni nikogar oviralo pri tem, ni nikomur branilo prispevati, za kar je mislil, da je prav, in je brez obzira na napade in demunciacije nadaljevalo SVOJE delo.

Zdaj prihaja klic iz Ljubljane, avtentičen in resen. Ne gre za privatne ali družinske interese. Za organizirano akcijo gre, s katero naj se pomaga ustanoviti zavode za rešitev mladine. In JRZ. se odziva temu klicu. . . jezuiti pa lopar v roke, pa po Republičanskem Združenju! Le da ta lopar ne zadene cilja, ampak se lo-mi gospodom v roki, tudi če so svojega fanatizma tako pijani, da ne opažajo kaj se jim godi.

Vse to omenjamo le zato, da bodo velecenjeni kraljevaški o-prode potolaženi, da smo šli mirne duše skozi vse njih luže. Privihali smo si hlače — v tem imamo že prakso — in smo prišli ži-vi in zdravi na drugo stran. Če jim dela posel z gnojem zabavo, jih ne bomo ovirali pri tem, ali tudi ozirali se ne bomo na vse to bevskanje . . . "Pustite pse, naj lajejo; to znači le, da jahamo". In mi jahamo in imamo še neko-liko jahanja pred seboj, ker se ne maramo ustaviti sredi pota, ampak hočemo priti do cilja.

Kar se tiče akcije za otroke, jo bomo pa od svoje strani nadaljevali. Gospodje pa — kakor ho-čejo. Ne silimo jih, — ne brani-mo jim.

Izvrševalni odbor J. R. Z.

A. J. Terbovec, tajnik.

AKO HOČETE DOBRO ČTIVO

za mal denar, naročite Ameriški družinski koledar letnika 1919 in 18, brošuro "Katoliška cerkev in socializem" ter knjigo "Svetovna vojna in odgovornost socializma" Vse te knjige vam pošljemo za dva dolarja. Poštino plačamo mi.

145.	372.99	400.65	31.56	55.10	59.30	919.60	53.70
146.	152.68	140.80	10.22	16.80	26.70	347.20	13.40
147.	206.01	230.60	16.04	25.90	34.30	512.85	10.00
148.	124.61	165.70	10.34	17.20	24.85	342.70	24.00
149.	171.16	184.80	13.44	22.40	30.60	422.40	19.70
150.	176.10	238.90	15.08	24.30	38.30	492.68	8.50
151.	148.71	217.60	8.63	14.40	20.05	409.39	4.80
152.	152.35	406.10	17.00	26.90	49.35	651.70	6.60
153.	100.88	179.00	9.72	16.10	20.80	326.50	8.50
154.	41.27	68.40	2.28	3.80	19.75	135.50	.80
155.	14.61	23.10	1.02	1.70	27.30	67.73	---

\$33,581.83 \$46,166.25 \$2,808.20 \$4,616.45 \$6,074.35 \$93,247.08 \$2,717.35

IZDATKI:

	Smerinski sklad	Bolniški sklad	Poskodni sklad	Odprava vinskih skladov	Skupaj	Število članov odprtega oddela.	Število članov mladinskega oddela.
1.	\$ 377.00	\$ 819.00		\$ 250.00	\$ 1,446.00	108	35
2.	125.00	421.00			696.00	69	76
3.	1,000.00	395.00	\$ 150.00		1,395.00	71	63
4.	250.00	229.00			479.00	61	43
5.		977.00			977.00	86	48
6.						9	---
7.	500.00	562.00			1,062.00	78	76
8.		22.00			22.00	8	---
9.	750.00	448.00			1,198.00	41	15
10.		602.00			602.00	75	22
11.	250.00	515.00			765.00	61	33
12.	100.00	33.00			133.00	18	---
13.	800.00	996.00			1,796.00	58	22
14.		586.00			586.00	49	24
15.		811.00			811.00	37	2
16.						16	---
17.		55.00			55.00	7	---
18.		209.00			209.00	94	80
20.		170.00		125.00	295.00	29	---
21.	100.00	302.00			402.00	52	61
22.	250.00	1,779.00			2,029.00	102	77
23.	2,200.00	1,201.00		250.00	3,651.00	140	55
24.	200.00	416.00			616.00	36	16
25.	500.00	613.00			1,113.00	106	103
26.		269.00			269.00	37	5
27.	250.00	79.00			329.00	20	---
29.		624.50			624.50	51	21
30.	7.00	645.00			652.00	97	73
31.		122.00			122.00	10	1
32.	550.00	241.00			791.00	20	---
33.	850.00	598.50			1,448.50	63	30
34.		98.00			98.00	45	33
35.	416.70	302.50			719.20	81	40
36.	1,000.00	721.00			1,721.00	53	64
37.		28.00			28.00	29	6
38.		658.00			658.00	116	127
39.		309.00			309.00	24	7
40.		110.00			110.00	31	29
41.	750.00	756.00			1,506.00	146	102
42.	850.00	501.00			1,351.00	64	31
43.		132.50			132.50	14	4
44.		18.00			18.00	37	34
45.		420.00			420.00	67	125
46.		19.00			19.00	12	3
47.	150.00	52.00			202.00	29	20
48.		*172.00			172.00	16	7
50.	750.00	1,048.00			1,798.00	125	75
51.		953.00		200.00	1,153.00	156	81
52.		---			---	4	---
53.		419.00			419.00	10	6
55.		---			---	8	---
56.	1,250.00	780.00			2,030.00	141	82
57.		139.00			139.00	11	---
58.	500.00	244.00			744.00	17	7
59.		278.00			278.00	32	---
60.	75.00	1,032.00			1,107.00	163	183
61.	200.00	31.00			231.00	30	7
62.	500.00	210.00			710.00	68	13
63.		20.00			20.00	5	4
64.	100.00	687.00	100.00		887.00	62	51
65.		481.00			481.00	41	13
66.	250.00	901.50			1,151.50	76	50

Povej tvojemu prijatelju, da je v njegovo lastno korist, ako postane čitatelj in naročnik Proletarca.

Ali kedaj pogledate številko na vašem naslovu na prvi strani Proletarca? Ako je ta številka manjša kot (620), je to znamenje, da je vaša naročnina potekla. Obnovite jo.

Ako želi kdo rojakov Ameriški družinski koledar, ga lahko dobi pri tajniku dr. št. 282, S. N. P. J., M. Gorinshek, Box 439, Little Falls, N. Y. Koledar stane 50c.

Ne odložite "Proletarca" preje, dokler ga temeljito ne prečitaste. Ne izgovarajte se, da list ni zanimiv. Seveda, učenje je utrudljivo. Toda, če hočete pridobiti nekoliko globokejše znanje o socializmu, tedaj morate čitati razprave in članke, kot jih prinaša "Proletarec". Čitanje šund romanov ni utrudljivo; toda tudi izobrazbe ne boste našli v njih.

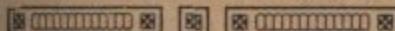
SLOVENC I

pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORN I JEDNOT I

Naročite si dnevnik "Prosve ta". List stane za celo leto \$4.00, pol leta pa \$2.00.

Vstanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

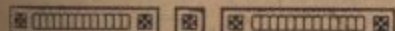

Vsakdo, kdo želi v tej vročini popiti čašo pive, si lahko pomaga s tem, da si ga pripravi sam doma. Ekstrakt najboljše kakovosti za izdelovanje piva in navodila pošiljamo v vse kraje Unije. Zavoj ekstrakta stane \$2.35, i zkaterega napravite 10 galonov piva doma. Za pristnost in najboljšo kvaliteto jamči znana pošiljalna tvrdka

FRANK OGLAR,

6401 Superior St., Cleveland, O.

67.		672.00	672.00	22	5
68.	100.00	447.00	547.00	50	17
69.		132.20	132.00	36	6
70.		122.00	122.00	16	2
71.	100.00	186.00	286.00	29	5
72.	100.00	417.00	517.00	25	--
73.		196.00	196.00	31	6
74.		19.00	19.00	13	--
75.		128.00	128.00	15	--
76.		103.00	103.00	4	--
77.		16.00	16.00	7	--
78.	600.00	10.00	610.00	14	--
79.	1,100.00	492.00	1,592.00	51	30
80.		---	---	16	1
81.		411.00	411.00	33	17
82.		313.00	313.00	74	52
83.		185.00	185.00	22	--
84.	1,000.00	200.00	1,200.00	15	--
85.		204.00	204.00	25	10
86.		211.00	211.00	26	9
87.	300.00	61.00	361.00	10	--
88.		59.00	59.00	30	8
89.		42.00	42.00	18	13
90.	500.00	228.00	728.00	25	8
91.		417.00	417.00	37	14
92.		331.00	331.00	58	17
93.		97.00	97.00	18	--
95.	462.00	315.00	777.00	24	14
96.		---	---	15	--
97.	250.00	85.00	335.00	19	6
98.		56.00	56.00	18	4
99.		23.00	23.00	27	11
100.	1,250.00	329.00	1,579.00	173	300
101.		216.00	216.00	31	18
102.		108.00	108.00	34	39
103.		---	---	17	12
104.	600.00	31.00	631.00	41	35
105.	100.00	238.00	338.00	52	65
106.	125.00	278.00	403.00	29	--
107.		300.00	300.00	32	12
108.		192.00	442.00	65	49
109.		142.00	142.00	34	28
110.		---	---	13	--
111.		253.00	253.00	60	41
112.		6.00	6.00	44	56
114.	100.00	73.00	173.00	12	14
116.		455.00	455.00	88	71
117.	200.00	421.00	621.00	206	229
118.		308.00	308.00	30	57
119.	500.00	517.00	1,017.00	30	19
120.		381.00	381.00	41	5
121.		373.00	373.00	51	57
122.		241.00	241.00	22	20
123.	500.00	304.00	804.00	61	54
124.		144.00	144.00	18	--
125.		135.00	135.00	54	38
126.	1,000.00	741.00	1,741.00	166	109
127.		94.00	94.00	26	18
128.		425.00	425.00	71	71
129.		184.00	184.00	18	14
130.	625.00	447.50	1,072.50	96	9
131.		338.00	338.00	61	4
132.		88.00	88.00	21	8
133.	700.00	120.00	820.00	31	29
134.	1,100.00	87.00	1,187.00	38	73
135.		391.00	391.00	8	2
136.		30.00	30.00	12	1
138.		142.00	142.00	16	--
139.		200.00	200.00	60	53
140.		56.00	56.00	21	2
141.		383.00	383.00	42	10
142.	750.00	281.00	1,031.00	40	29
143.	250.00	393.50	643.00	43	35
144.		139.00	139.00	30	13
145.		204.00	204.00	61	82
146.		49.00	49.00	34	21
147.	400.00	262.00	662.00	40	16
148.	100.00	415.00	515.00	26	37
149.		150.00	150.00	29	32
150.	250.00	373.00	623.00	32	8
151.		251.00	251.00	19	8
152.		135.00	135.00	34	14
153.	250.00	119.00	369.00	21	14
154.		---	---	23	1
155.		---	---	17	--

ŠESTMESEČNI RAČUN S. D. P. Z. od 1. januarja do 30. junija 1919.

DOHODKI:

Društva vplačala:	
Smrtninski sklad	\$ 33,581.83
Bolniški sklad	46,166.25
Poškodninski sklad	4,616.45
Upravni sklad	6,074.35
Rezervni sklad	2,808.20
Mladinski oddelek:	
Upravni sklad	198.65
Smrtninski sklad	2,518.70
28. januarja Jožef Žele založil blagajno ..	550.00
30. januarja Elster Co. doplačilo zamenjanih zadolžnic	610.00
31. januarja Lake Shore Banking & Trust Co. posojilo	8,000.00
28. februarja Elster Co. obresti prekapljenih zadolžnic	449.23
Lake Shore Banking & T. Co. kredit zubljenih čekov št. 14	68.00
Jožef Franetič št. 61. povrnjena mesečna Dr. št. 105. povrnitev pogrebni stroškov za Blatnika	7.05
Victory Loan posojilo	5,000.00
Zamena zadolžnic doprinos	1,000.00
Obresti vloge The Citizens Savings & T. Co. Clev. O. 4%	64.34
Obresti The Guardian Savings & T. Co. Clev. O. 4%	55.24
Obresti Society For Savings Clev. O. 4%	51.40
Obresti Lake Shore B. & Trust Co., Cleveland, O. 2.5%	66.89
Obresti Potter Title & T. Co. Pittsburgh, Pa. 4%	114.86
Obresti od vloge Farmera & Miners Natl. B., Forest City 3%	78.03
Obresti East End Savings T. Co. Pittsburgh, Pa. 4%	93.38
Obresti Slov. Savings & Loan Ass. Canemaugh, Pa. 4.5%	45.00
Obresti izplačane Slov. Savings & Loan Ass. Canemaugh, Pa. 4.5%	90.00
Obresti od vloge Union Natl. Bank, Johnstown, Pa. 4%	23.14
Obresti od zadolžnic City of Cleyton, New Mexico 4%	150.00
Obresti od zadolžnic Williams, Arizona 6%	300.00
Obresti od zadolž. Drugo vojno posojilo 4%	300.00
Obresti od zadolž. Četrto vojno pos. 4.25%	383.80
Obresti od vloge ček. računa Lake Shore B. & T. Co. Clev. O. 2%	199.12
Skupaj:	\$113,686.16

IZDATKI:

Društvam izplačalo:	
Smrtnine odraslega oddelka	\$ 27,562.70
Smrtnine mladinskega oddelka	1,600.00
Bolniško podporo	44,374.50
Odpravnine	1,075.00
Poškodbe	250.00
Gl. blagajniku povrnitev založene vsote ..	550.00
Lake Shore B. Trust Co. vrnitev posojila z obrestmi	8,080.00
Prenos obresti iz Slov. Hranilnega in Posojilnega Društva	90.00
Vrhovni zdravnik za pregledovanje prošelj Ročna blagajna tajnika in blagajnika	72.37
Letne in mesečne plače gl. odbornikov	2,800.00
Dnevnice in vožnje gl. odbornikov	309.58
Poštnina gl. predsednika	2.40
Glasilo Glas Naroda	180.00
Tiskovine	576.45
Uradne potreščine	40.60
Najemnina telephone	24.85
Najemnina gl. urada (stannarina)	204.00
Zavarovalnina pohištva	20.56
Plača odvetniku	75.00
Oglasi izven glasila	49.00
Actuarski proračun	39.56
Znaki (zlati \$600 in celonidni \$60.00)	660.00
Za oskrbovanje računskega stroja	5.20
Za zadolžnice V. vojno posojilo	5,000.00
Dr. št. 126. povrnitev preiskoval. stroškov ..	10.00
Skupaj	\$ 93,911.76
Preostanek šestih mesecev	\$ 19,769.40
Preostanek z dne 31. decembra 1918	\$148,351.63
Razveljavljeni čeki	582.00
Skupaj	\$148,983.63
Čisti preostanek z dne 30. junija	\$168,703.03
K temu se prištejejo nevrjeni čeki	8,803.50
Neporabljena ročna blagajna glav. tajnik ..	89.28
Skupno se nahaja denarja v gotovini	\$177,545.81

DENAR MLADINSKEGA ODDDELKA:

DOHODKI:

Društva vplačala na assessmentih	\$ 2,518.70
Preostanek gotovine dne 31. decembra 1918 ..	17,944.19
Skupaj	20,462.89

IZDATKI:

Smrtnine izplačali	\$ 1,600.00
Čisti preostanek dne 30. junija 1919	\$ 18,862.89

ZGORAJŠNA IMOVINA JE RAZDELJENA SLEDEČE:

Lake Shore Bank & T. Co. Cleveland, O. čekovni račun	\$ 11,233.06
Obresne vloge Lake Shore B. & T. Co. Cleveland, Ohio	7,589.71
" " Society For Savings, Cl. O.	121.71
" " The Citizens Savings & T. Co. Clev., O.	621.48
" " The Guardian Sav. & Trust Co. Cleveland, O.	317.26
" " Slovenian Savings & Loan Ass. Canemaugh, Pa.	2,900.00
" " Conemaugh Deposit Bank ..	5,306.04
" " Title T. & Guarantee Co. Johnstown, Pa.	2,014.58
" " Union Nat. Bank, Johnstown, Pa.	413.19
" " Continental Trust Co. Pittsburgh, Pa.	5,936.30
" " Allegheny Valley Bank, Pittsburgh, Pa.	413.96
" " First Second National Bank Pittsburgh, Pa.	5,482.35
" " East End Savings T. Co. Pittsburgh, Pa.	5,429.61
" " Pittsburgh Deposit Bank, Pittsburgh, Pa.	5,588.36
" " Potter Title & T. Co. Pittsburgh, Pa.	5,858.26
" " Farmers Miners Natl. B. Forest City, Pa.	5,280.66
" " Drugo vojno posojilo	15,000.00
" " Četrto vojno posojilo	24,000.00
" " Pete vojno posojilo (Victory Loan)	5,000.00
" " Hidalgo County, Texas Road zadolžnice	29,000.00
" " Montreal School Commission zadolžnice	26,000.00
" " Clayton New Mexico zadolž. Williams Arizona zadolžnice ..	10,000.00
" "	5,000.00
Preostanek ročne blagajne glavnega tajnika ..	39.28
Skupaj	\$177,545.81
Vrednost inventarja (pohištva)	\$ 3,000.00
Skupaj	\$180,545.81

DENAR RAZDELJEN PO SKLADIH:

Smrtninski sklad	\$127,156.14
Bolniški sklad	448.61
Rezervni sklad	12,401.07
Poškodninski sklad	9,234.86
Upravni sklad	599.46
Mladinski sklad	18,862.89
Skupaj	\$168,703.03

Opomba: Bolniški sklad ima povrniti se \$5,000.00 v poškodninski sklad, katere vsota se je iz istega vzela za izplačila bolniških podpor.

Pregledano in v redu pronajdeno.

IVAN PROSTOR, BLAS NOVAK, JOŽEF ŽELE, predsednik, tajnik, blagajnik,
MIHAEL BOK, FRANK ZALAR, IVAN GROŠEL, namestnik 1. nadj. namestnik 2. nadj. 3. nadsornik.
Johnstown, Pa., 14. julija 1919.

S S S

POL LETNO POROČILO POMOŽNEGA BLAGAJNIKA

od 1. januarja 1919 do 30. junija 1919.

Čenjeni sobratje glavni odborniki in člani in članice!
Spodaj vam podajam račun za polovico sedanjega leta kot pomožni blagajnik S. D. P. Z. za sledeče osebe katerih denar je višen na različnih bankah:

	Na banki za časa zadnje revizije	Obresti	Skupaj
Anon Galičič	\$ 132.01	\$ 1.98	\$ 133.99
Joseph Brenice	191.67	3.82	195.49
Frank Rak	411.70	8.22	419.92
Math Vrebec	429.75	8.58	438.33
Andrej Oblak	514.60	10.28	524.88
Alojz Krajšek	253.65	5.06	258.71
Ivan Kodrič	253.65	5.06	258.71
Ljubica Stasič	178.04	3.56	181.60
Annie Stasič	178.04	3.56	181.60
Albert Logar	595.39	11.90	607.29
Marija Hochevar	113.72	2.26	115.98
Mary Hochevar	113.72	2.26	115.98
Frank Hochevar	113.72	2.26	115.98
John Sile	108.90	2.16	111.06
Joseph Sile	108.90	2.16	111.06
Mary Sile	108.90	2.16	111.06
Rozalija Sever	118.65	2.36	121.01
Mary Sever	118.65	2.36	121.01
Frank Kosumec	340.18	6.80	346.98
Ciril, Frank in Mary Per	434.76	8.68	443.44
Frank Starič	109.65	2.18	111.83
Gregor Gračan	227.53	3.40	230.93
Marija Žavbi	246.10	3.69	249.79
Gregor Gračan	227.53	3.40	230.93
Thos. Žavbi	246.10	3.69	249.79
Mary Rudišek	88.24	1.32	89.56
Rudolph Janexič	88.23	1.32	89.55
Joseph Janexič	88.23	1.32	89.55
Anna Janexič	88.24	1.32	89.56
Danial Obed	100.00	3.25	103.25
Mary Obed	100.00	3.25	103.25
Leslie Obed	100.00	3.25	103.25

Michael Obed	100.00	3.25	103.25
Mary Lozakar	200.00	7.36	207.36
Skupaj	\$6,828.40	\$197.48	\$6,989.08

Izplačalo se je sledeče pravo-močnim dedičem kakor se zahteva potom društvenih oziroma sveznih pravil in postav različnih držav. Franciški Gallič mati hčere Pavline Galičić pokojna eno petino skupne zapuščine, dne 3. aprila 1919.....\$ 26.80
John Hafner oče pokojne hčere Emilija Hafner pokojne ter usmrtnine njene matere tudi pokojne..... 207.00

Skupaj izplačanega\$233.80
V nadalje se je tudi izplačalo na Alien Property Custodian kakor je bilo zahtevano potom tega urada v Washington, D. C. za

Me-llie barone knjižice šte. 284 svota.....\$ 99.13
Barbara Mogulčić, bančne knjižice šte. 285 svota 99.13

Skupaj poslanega na omenjeni urad.....\$198.26
V mestu Hrandnici v Ljubljani je nalčeno na obrestih za sledeče mladoletne:

Alojzija Planinšek, vloga šte. 81216.....Kron 1222.00
Katerina Ocepek, vloga šte. 73411.....Kron 244.50
Marija Ocepek, vloga šte. 73412.....Kron 244.50

SkupajKron 1711.00
Z bratskim pozdravom Vam predloženo,
ANTON HOČEVAR.

Johnstown, Pa., 14. julija 1919.
Mi spodaj podpisani uradniki potrjujemo, da smo pregledali račune Pomožnega Blagajnika ter smo iste pronašli v pravilnem redu.
JOHN PROSTOR, nam. 1. nadz.
JOHN GROSEL, 3 nadz.

UTRINKI.

Predsednik češkoslovaške republike Masarik poziva delavce, naj v svojih društvih in na shodih razmišljajo in razpravljajo o socializaciji. Ali je zašel prezident Masarik med prekucuhe? — Treba bi ga bilo menda poslati za nekaj časa v Jugoslavijo; tam bi se naučil, kaj se pravi govoriti na javnih shodih... Lahko si mislimo, da ima Masarik sedaj dovolj dela doma; ali vendar bi moralo biti zelo zabavno, če bi prišel v državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, pa tam tako govoril, kakor govori na Češkem. Masarik pripoveduje češkim kovinarjem, da gre ta razvoj, namreč socialni preobrat, po vsem svetu; v Jugoslaviji pravijo vladni ljudje, da tam ni tal za socializem. Ker je Jugoslavija na svetu in celo kolikor toliko v Evropi, bi moralo njegovo mnenje veljati tudi za našo blaženo "kraljevino". In mi mislimo, da ima Masarik v tem prav in da pozna svet in njegov razvoj nekoliko bolje od naših gromovnikov. Nadalje se nam tudi zdi, da se Masariku ne more očitati pomanjkanje patriotizma; še pred kratkim so mu ga naši magnati radi priznavali. Če more Masarik kot patriot zagovarjati socializem, je težko trditi, da je za Jugoslovana nepatriotično, kar ni za predsednika češke republike. A v Jugoslaviji se vendar prepovedujejo shodi, ne le taki, na katerih bi se razpravljalo o socializaciji, ampak celo taki, na katerih hoče Jugoslovanski proletarijat izreči svoje mnenje o italijanskih aneksionističnih pretenzijah. Taka je razlika med češkoslovaško republiko in Jugoslavijo. Toda jugoslovanski proletarijat bo znal poskrbeti, da izginejo take razlike, in da ne bo Jugoslavija zadnja dežela v Evropi, temveč da bo stala v enaki rasti z najnaprednejšimi, pa naj bo to mumijam a la Pašić vseč ali pa ne.

Zanimivo je pri tem, da so Masariku nekateri nazadnjaki očitali, da se je zameril Pašiću. Bolj žalostno bi bilo, če bi se mu bil prikupil.

Dne 16. junija so bile po vsem Češkoslovaškem občinske volitve in sedaj so tudi tukaj znani na-

tančni rezultati, ki kažejo faktično stanje strank v tej republici. Vsega skupaj je bilo oddanih 67.34% čeških, in 32.18% nemških glasov.

Češki glasovi so se naselndje delili:

Socialdemokratična stranka	613.872	glasov	33.04%
Češka socialistična stranka	389.185	"	20.96%
Agrarna stranka	292.858	"	15.77%
Narodni demokrati	203.155	"	10.95%
Klerikalci	109.336	"	5.89%
Kajžarji	57.709	"	3.10%
Obrtniki	34.641	"	1.86%
Modračkova stranka	6.274	"	0.34%
Čehi v okrajih, kjer so v			
manjšini	64.286	"	03.49%
Izven strank	87.716	"	04.61%

Po tem je socialnodemokratična stranka relativno najmočnejša stranka; obe socialistični stranki skupaj pa imata absolutno večino v deželi.

Kolikor se more posneti po dosedanjih poročilih, so imeli tudi nemški socialni demokratje v svojih okrajih velik uspeh in meščanske stranke zaostajajo za njimi celo v takih okrajih, ki so vedno veljali za absolutno nacionalne, kakor na primer Cheb (Eger), kjer so bili v prejšnjih časih navadno izvoljeni Wolfci.

Vojna je končana, toda vojne cene imamo v deželi še vedno in prav nič ne izgleda, da bi bilo pričakovati kaj znižanja. Nasprotno gredo cene le še bolj kvišku in za nekatere predmete so že strmoglave. Vsled tega so zahteve delavcev po zboljšanju plač neizogibne in stavke se množe kakor že dolgo ne. V nekaterih slučajih zmagajo delavci, v drugih ne. A vsako zvišanje mezd daje zopet pretvezo za novo podraževanje in posledica je neverjetno razveljavljenje denarne vrednosti. Če pojde še kaj časa tako, bo denar v Ameriki kmalu tako malo vreden kakor po evropskih deželah. Pri tem trpe največ ljudje s stalnimi dohodki in delavci tistih strok, ki so nezadostno organizirane ali pa iz kakšnih drugih razlogov ne morejo izvojevati boljših plač. Iz tega se razvijajo nenaravne in zelo nevarne razmere. Med delavstvom samim se ustvarjata dva sloja, nekakšna delavska aristokracija in pristen proletarijat. Sistem strokovnih organizacij v Ameriki še pospešuje ta nezdravi razvoj in bil bi zadnji čas, da se A. F. of L. zdrami, ali pa se odkoderkoli kaj stori za organizacijo tistega delavstva, ki ga doslej ideja organizacije ni dosegla ali pa so bile njegovemu organiziranju druge zapreke na poti. Delavstvo, ki bi ga lahko imenovali delavstvo prvega razreda, se moti, če misli, da si more samo, brez obzira na položaj ostalega proletariata resnično in trajno zboljšati razmere; lahko jih zapostavljenemu delu proletariata poslabša, ali samo bo vedno doživljalo, da se vsaka njegova pridobitev v plačah paralizira z novo draginjo. In s tem se ne rešuje delavsko vprašanje. Da se more to rešiti, je treba močne delavske organizacije, ki mora obsegati vse delavske sloje, ne pa le nekatere dele. Lastni interesi boljše situiranih delavcev zahtevajo to, in če postopajo drugače, igrajo le kapitalistom v roke.

Severova zdravila vzdržujejo
zdravje v družinah.

Komfort za noge.

Ako so Vam ranjene noge ali se Vam pote ter na ta način povzročajo občutne bolečine, ki žgo in ustvarjajo srbljenje, ako nabreknejo noge v čevljih in rane povzročajo pri hoji trpljenje, ne cagajte. Dobite pri Vašemu lekarnarju

Severa's Foot Powder

(Severov Prašek za noge) in komfort za Vaše noge bo zagotovljen. To je prijeten prašek za noge. Malo posutega praška med prsti in na vrh ter podplati vsako jutro in nekoliko v vsak čevlji ali nogovico povzroči čudeže. Cena 25 centi in 1c davka.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

John Plhak & Co.

1151-1153 W. 18th Street

Chicago,
ILLINOIS.

Modna trgovina. Velika zaloga moških, ženskih in otroških oblek, izdelanih po najmodernejšem kroju. Cene nizke.

Nesreča se prigradi — bodite pripravljeni.

Pain-Expeller

pomaga takoj pri spahnenju, udarcu ali opeklinah.

Pazite na znak SIDRO. Po vseh lekarnah po 35c in 65c ali pa pišite na

F. AD. RICHTER & CO.,
326-330 Broadway, New York

“ČAS”

je edina slovenska revija v Ameriki. “Čas” prinaša lepe povesti, koristne gospodarske in gospodinske nasvete, znanstvene zanimivosti, podučne in narodu potrebne razprave, mnogo mičnih slovenskih pesmic in poleg tega pa prinaša lepe in umetniške slike.

List shaja mesečno na 44 straneh in stane samo \$2.00 na leto, za pol leta \$1.00. Naroča se pri “Čas”, 2711 So. Millard Ave., Chicago, Ill., v Clevelandu in okolici pa na 6033 St. Clair ave.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega soc. kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v *Illirija dvorani*, 310—1st Ave. Ker so vedno važne stvari na dnevnem redu, zato Vas vežo dolžnost, da pridete vsi na sejo. Pripeljite s sabo tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji.

Ant. Jeraj, tajnik,
495 Park Str.

NAPRAVITE VAŠO PIVO DOMA ZA 22c GALON.

To ni mehko pivo ali near beer, temveč pravo močno okusno in penasto pivo. Mi vam preskrbimo ekstrakt hmelja in malta “Victoria”, katerega si potem izdelate po našem navodilu izvrstno pivo. Cena ekstrakta za 14 galonov Lager pive je \$3.00, za Porter pivo \$1.00 več. Delati pivo doma in pošiljanje ekstrakta je dovoljeno. Pošljite denar in mi vam pošljemo poštine prosto blago.

VICTORIA SUPPLY CO.,
656 Morton Bldg., New York, N. Y.

Anton Linhart in sin

Pogrebni zavod in balzamovač

Kočije in avtomobili.—Privatne ambulance.—Eden najbolj znanih pogrebni zavodov na zapadni strani mesta.

5320 W. 25th Street,
MORTON PARK, ILL.
Tel. Morton Park 42

1344 W. 19th Street,
CHICAGO, ILL.
Telephone Canal 915

Mi pošljamo denar v vse kraje Slovenije,

Hrvatske,
Srbije,
Dalmacije,
in
druge dele
Jugoslavije.

Vse denarne pošiljatve garantiramo.

American State Bank

1825-1827 Blue Island Avenue,
CHICAGO, ILL.

J. F. Štepinca, pred.

A. J. Krasa, blagajnik.